

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 85

Archeologienota Eikstraat te Gent (Oost-Vlaanderen).

DE SMAELE, B., M. BENJAMINS EN H.PIETERS

31Development

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2016
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Bart De Smaele, Hadewijch Pieters
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 4 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.3	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.4	Beschrijving geplande werken.....	- 11 -
2.5	Randvoorwaarden	- 14 -
2.6	Werkwijze	- 16 -
3	Assessmentrapport.....	- 18 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 18 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 20 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 20 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 21 -
3.2.3	Bodem	- 23 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 27 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 27 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 29 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 37 -
3.5	Besluit	- 42 -
3.6	Besluit breed publiek.....	- 44 -
4	Bibliografie.....	- 45 -
5	Lijst van plannen.....	- 47 -
6	Lijst van figuren	- 49 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2016J124
Site	Gent - Eikstraat
Projectsigle ADEDE	GEN-EIK
Ligging	Eikstraat 85, 9041, Oostakker (Gent)
Bounding Box	Punt 1 (NW): X: 107622, Y: 198180 Punt 2 (ZO): X: 107784, Y: 197926
Topografische kaart	Zie plannr. 1 (onderaan paragraaf)
Kadaster	GENT Afdeling 17, Oostakker, Sectie B, percelen 506b, 517f, 517h (zie plannummer 2)
Soort onderzoek	Vooronderzoek
Opdrachtgever	31Development BV Zekeringstraat 17a 1014 BM Amsterdam
Aard van de vervolgwerken	Vernieuwing oefenvelden met randinfrastructuur en sloop en nieuwbouw kantinegebouw
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	De Smaele, B., Benjamins, M., en H. Pieters 2016, Archeologienota Eikstraat te Gent(Prov. Oost-Vlaanderen), ADEDE Archeologische Rapport 85, Gent.
Grootte projectgebied	2,5 hectare
Periode uitvoering	Oktober 2016
Thermen thesaurus Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, archeologienota, vroege middeleeuwen, volle middeleeuwen, ontginning, abdijhoeven, perceelsgreppels, nederzetting.
Verstoorde zones	Zie plannummer 4.

Gent - Eikstraat 85

Plannummer 1. Onderzoeksgebied op topografische kaart.

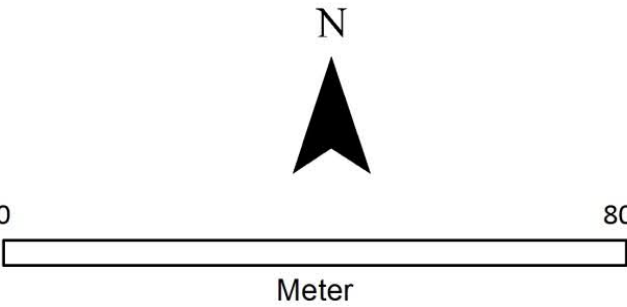
2016J124

Digitaal aangemaakt 24-10-2016

1:10.000 © NGI

Legende

 plangebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Gent - Eikstraat 85

Plannummer 2. Onderzoeksgebied op
kadastrale kaart.

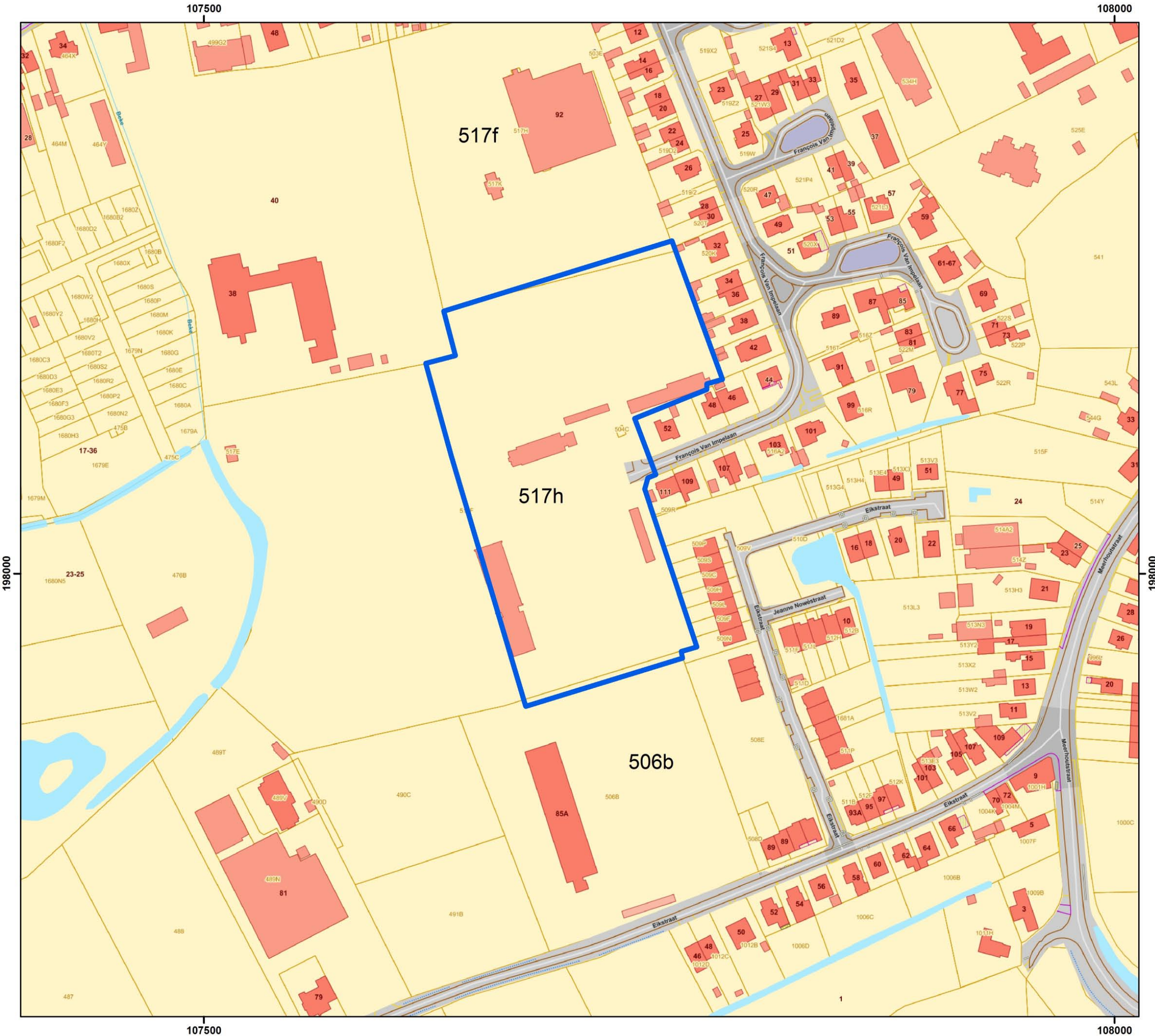
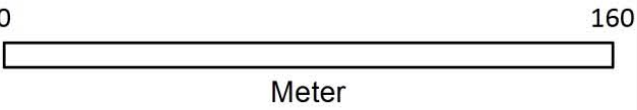
2016J124

Digitaal aangemaakt 24-10-2016

1:2.000 © AGIV

Legende

 plangebied

Gent - Eikstraat 85

Plannummer 3. Onderzoeksgebied op
luchtfoto 2012.

2016J124

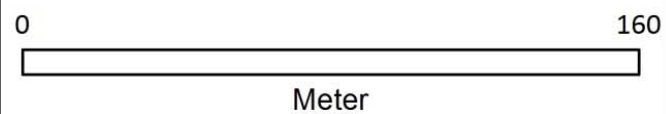
Digitaal aangemaakt 24-10-2016

1:2.000 © AGIV

Legende

plangebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Gent - Eikstraat 85

Plannummer 4. verstoorde zones in het plangebied

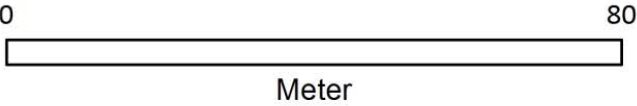
2016J124

Digitaal aangemaakt 24-10-2016

1:1.000 © 31Development

Legende

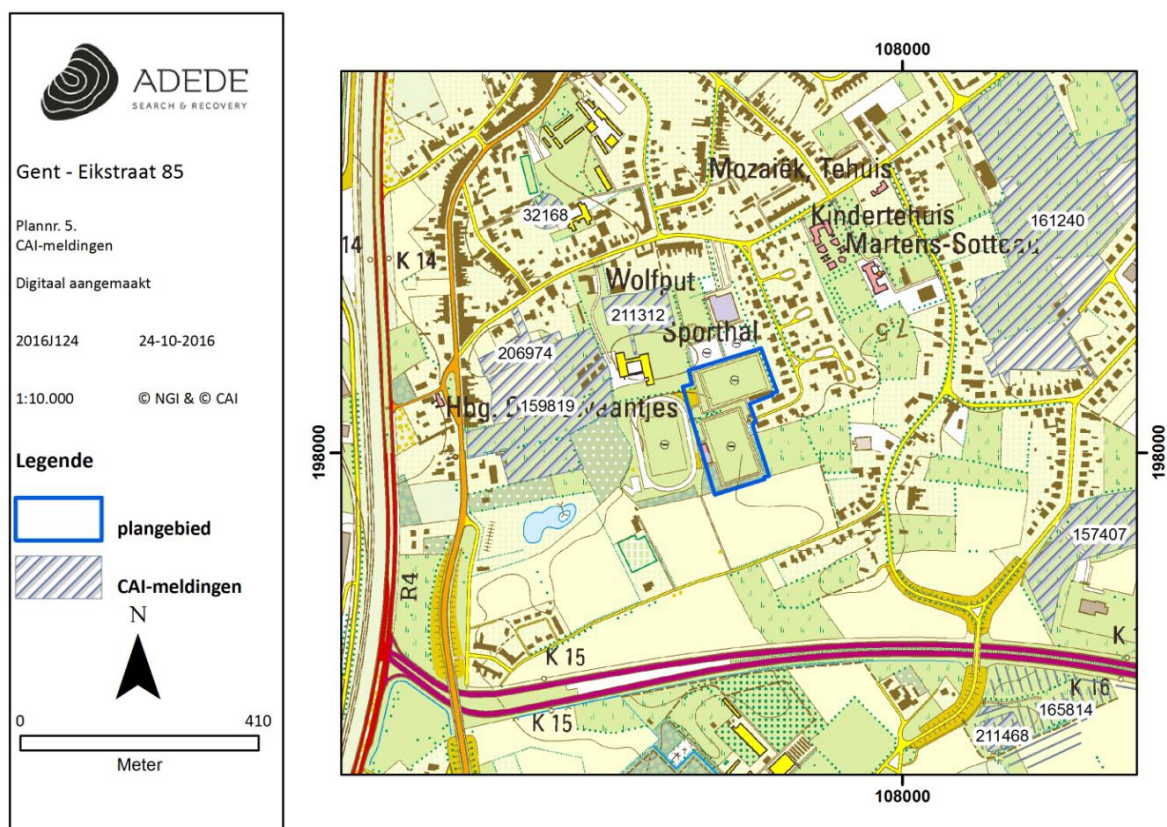
- plangebied
- bestaand verstoring
- verstoring onbekend

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

In het plangebied is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Wel zijn er in de directe omgeving van het plangebied enkele onderzoeken uitgevoerd die vermeld zijn in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) (zie figuur 1). Deze zullen worden besproken in paragraaf 3.5.

Figuur 1. CAI-meldingen rond het plangebied.

2.2 Doel van het onderzoek

KRC Gent is voornemens twee oefenvelden met bijbehorende infrastructuur te vernieuwen op hun complex aan de Eikstraat in Gent. Voor deze werkzaamheden is een stedenbouwkundige vergunning benodigd. Voor werken buiten een vastgestelde archeologische zone is er een vrijstelling voor het indienen van een bekrachtigde archeologienota bij de aanvraag voor een stedenbouwkundige

vergunning van 5000 m². Het plangebied bedraagt bijna 2,5 hectare en overschrijdt dus de vrijstellingsgrens. Daarom is het verplicht een bekrachtigde archeologienota in te dienen. Dit onderzoek is uitgevoerd om deze bekrachtigde archeologienota te bekomen met het doel de archeologische waarde van het plangebied te bepalen om het mogelijk te maken gemotiveerd archeologische voorwaarden aan de vergunning te kunnen verbinden.

2.3 Huidige situatie projectgebied

Het plangebied is op dit moment in gebruik als sportcomplex met meerdere voetbalvelden, voorzieningen (kantines, tribunes, kleedruimtes, verlichtingsarmaturen) en een sporthal. De wijze waarop de voetbalvelden zijn aangelegd is niet bekend. Van de voorzieningen als kantines, tribunes, kleedruimtes en verlichtingsarmaturen wordt aangenomen dat deze allemaal een ingegraven fundering hebben die tot zeker 80 cm onder maaiveld reikt. Figuur 2 toont het inplantingsplan bestaande toestand. Door onze opdrachtgever zijn geen snedes van de bestaande toestand aangeleverd.

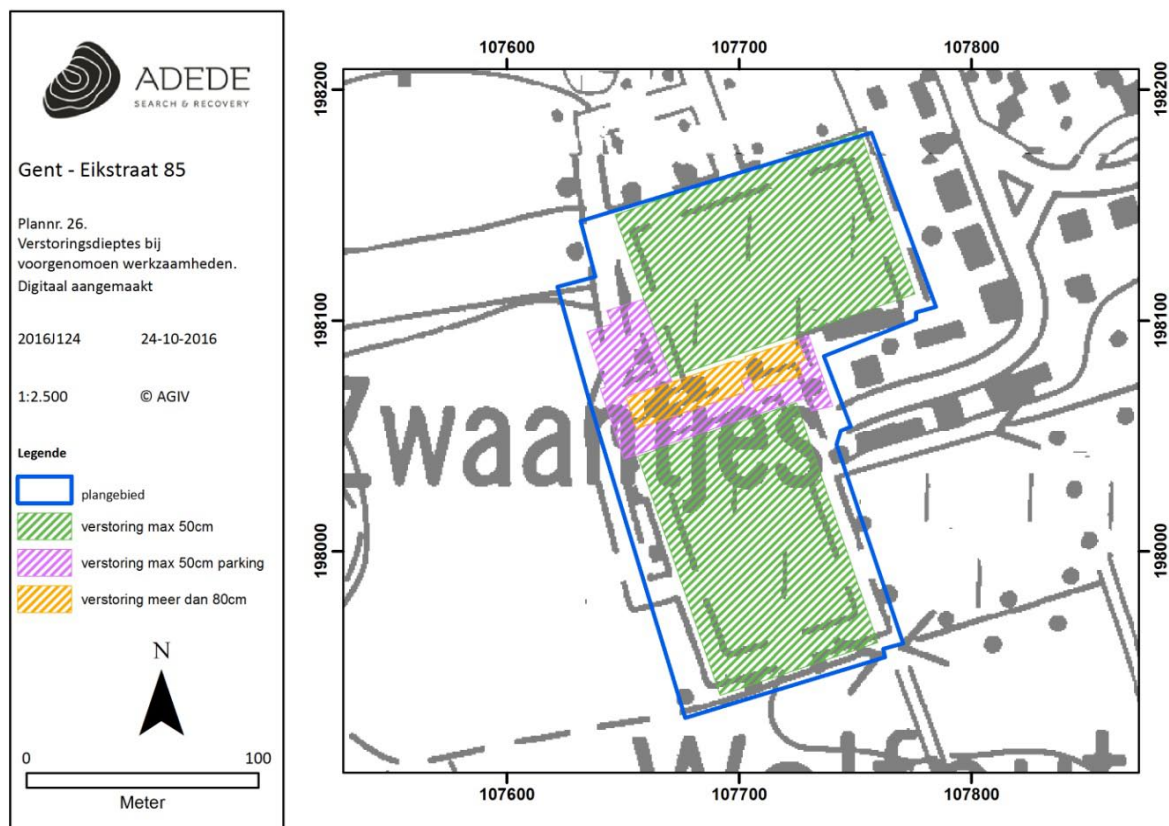
Figuur 2. Inplantingsplan bestaande toestand.

2.4 Beschrijving geplande werken

Op het sportcomplex zullen twee bestaande voetbalvelden met enkele bijbehorende voorzieningen worden vernieuwd. Figuur 3 geeft de verstoringsdieptes weer die in het plangebied zullen optreden. Het gaat om het slopen van een bestaand kantinegebouw met kleedruimtes (oppervlakte plusminus 350m²), het nieuw bouwen van dit gebouw, het slopen van twee overdekte tribunes en het vernieuwen van de bovenlaag van twee voetbalvelden. De fundering van het nieuw te plaatsen gebouw (oppervlakte ongeveer 1000m²) zal niet dieper zijn dan de huidige fundering. In figuur 4 is een funderingsplan weergegeven. Voor zover mogelijk zal de bestaande fundering hergebruikt worden. De betonvloer wordt aangelegd op de volle grond op een diepte van 35 cm onder peil (bovenkant gelijkvloers). De funderingsvoeten worden aangelegd op een diepte van 95 cm onder peil. Zij hebben een omvang van 1,44 m². De tussenruimte tussen de funderingsvoeten bedraagt in het nieuw aan te leggen deel 5 meter hart op hart. Aangezien het nieuwe gebouw beduidend groter is, is te verwachten dat er over een oppervlakte van 600m² nieuwe funderingen zullen worden gegraven. Een deel van het gebouw wordt dieper ingegraven, over een oppervlakte van ongeveer 40m² wordt een inbandig zwembad en dompelbaden aangelegd met een diepte van 2,2 m onder peil (zie figuur 5 voor snede). Ook een liftschacht zal lokaal een diepere verstoring veroorzaken (zie figuur 6 voor snede). Tenslotte zal de aanleg van een reeks hemelwaterputten onder een nieuwe parking zal een verstoring teweegbrengen. De oppervlakte daarvan bedraagt ongeveer 70m². De parking bestaat uit parkeerplaatsen in klinkers aangelegd (ongeveer 450 m²) en een ontsluitingsweg in asfalt (ongeveer 1350m²). Ook wordt er een strook voorzien voor de brandweer die in grasdallen wordt aangelegd (ongeveer 250m²). De grondwerkzaamheden voor deze infrastructuur gaan niet dieper dan 50 cm –mv.

Voor de vernieuwing van de voetbalvelden zal de bovenlaag van de velden afgegraven worden en opnieuw worden opgebouwd. Het zuidelijke veld zal bij de werkzaamheden bovendien een vijftal meters naar het zuiden worden opgeschoven. Naar verluidt worden deze werkzaamheden uitgevoerd in de bestaande verstoring die is opgetreden bij de aanleg van de huidige velden. Hoe deze velden zijn aangelegd is echter niet bekend, waardoor er niet zonder meer vanuit gegaan kan worden dat de bodem inderdaad al verstoord is tot op de diepte waarop bij de nu voorgenomen werkzaamheden gegraven zal worden. Er wordt uitgegaan van een verstoringsdiepte tot ongeveer 50 cm onder maaiveld, voor het aanbrengen van de stabiliserende ondergrond. De voorzieningen rond de velden zoals verlichtingsmasten en ballenvangers zullen eveneens worden vernieuwd. Van alle voorzieningen geldt dat voor zover mogelijk bestaande funderingen worden gebruikt. Ook de

bestaande nutsleidingen worden niet vernieuwd of in er worden nieuwe leidingen in de bestaande tracés aangelegd.¹

Figuur 3. Verstoringsdieptes voorgenomen werken.

¹ Mondelinge informatie opdrachtgever.

Gent - Eikstraat 85

Plannummer 7. Inplantingsplan nieuwe situatie

2016J124

Digitaal aangemaakt 24-10-2016

1:1.000 © 31Development

Legende

soort

plangebied

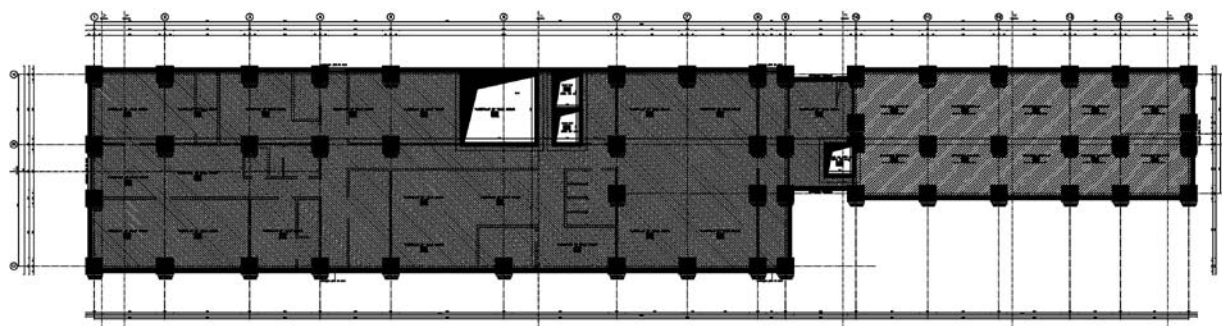

0

80

Meter

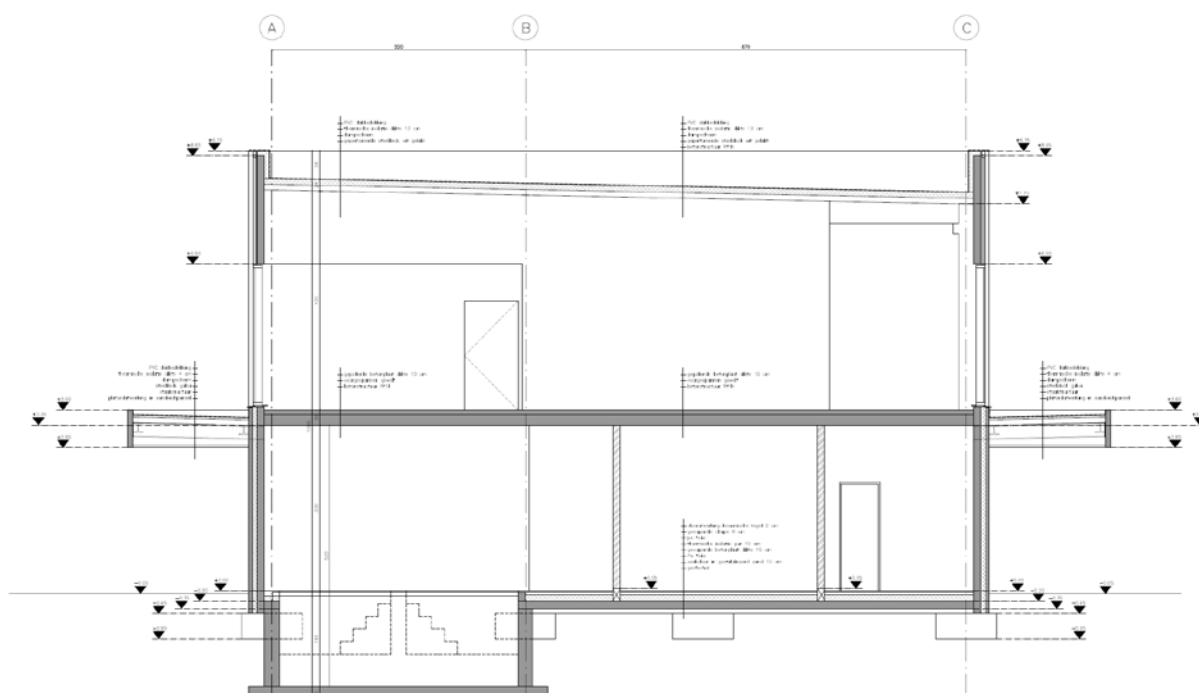
Pagina - 13 -

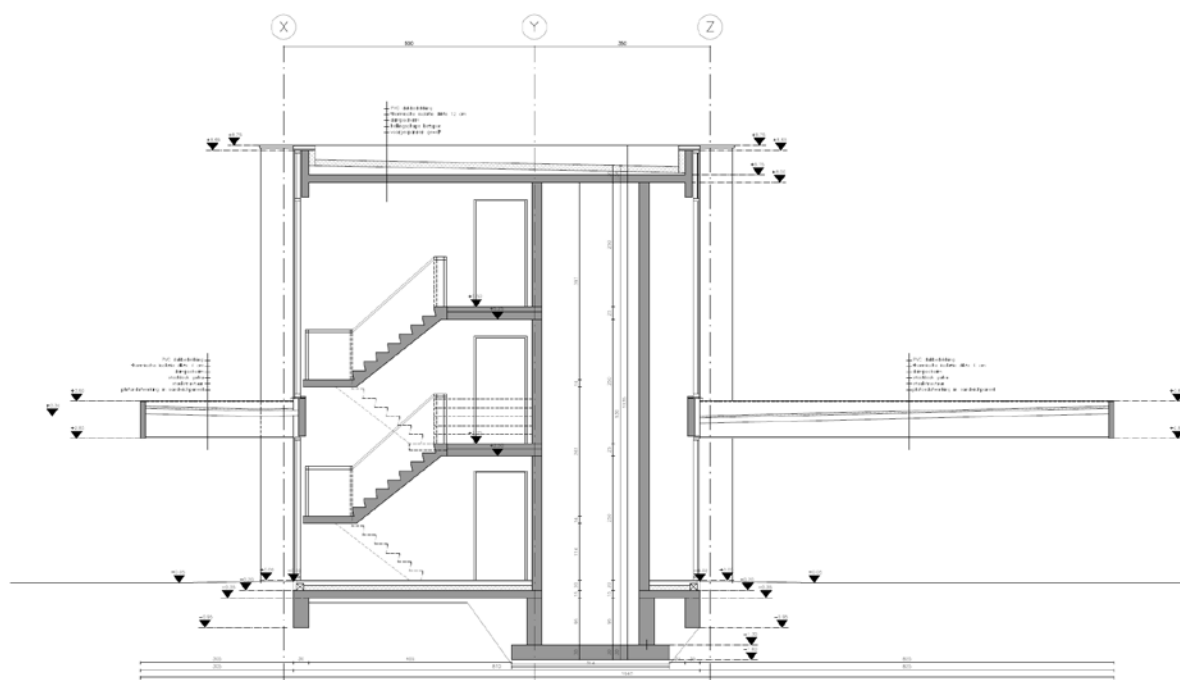
Figuur 4. Funderingsplan nieuw kantinegebouw. © 31development

2.5 Randvoorwaarden

De voetbalvelden zijn op dit moment nog in gebruik voor trainingsdoeleinden. Hierdoor is het niet wenselijk een vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Zodra de winterstop ingaat en de velden niet meer nodig zijn voor trainingen kan eventueel veldonderzoek uitgevoerd worden.

Figuur 5. Snede nieuw kantinegebouw ter hoogte van dorpelbad. ©31development

Figuur 6. Snede nieuw kantinegebouw ter hoogte van liftschacht. ©31development

2.6 Werkwijze

Ten behoeve van het onderzoek wordt eerst op basis van landschappelijke, geologische, historische en archeologische gegevens uit de omgeving een archeologische verwachting opgesteld. De opgedane archeologische kennis wordt gecombineerd met de informatie over de geplande werken om de impact daarvan op eventuele archeologische waarden te kunnen bepalen. Op basis daarvan kan het nodig zijn de archeologische verwachting in het veld te toetsen door middel van een vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Voor dit onderzoek wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris en het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. De verzamelde informatie wordt samengelegd en geïnterpreteerd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Inplantingsplan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
 - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Orthofoto
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
 - Tertiair geologische kaart (1:50.000)
 - Quartair geologische kaart (1:200.000)
 - Quartair geologische profieltypekaart (1:50.000)
 - Bodemkaart Vlaamse Gewest
 - Erosiegevoeligheidskaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Bodemtypekaart
 - Bodemgebruiksbestand
- Historische situering:
 - Cartes des Pays-Bas van Fricx, 1712
 - Militaire kaart van Ferraris, 1777
 - Vandermaelen kaarten, 1846-1854

- Kaart van Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970
- Luchtfoto 1971, 1979-1990, 2009 en 2012
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris

3 Assessmentrapport

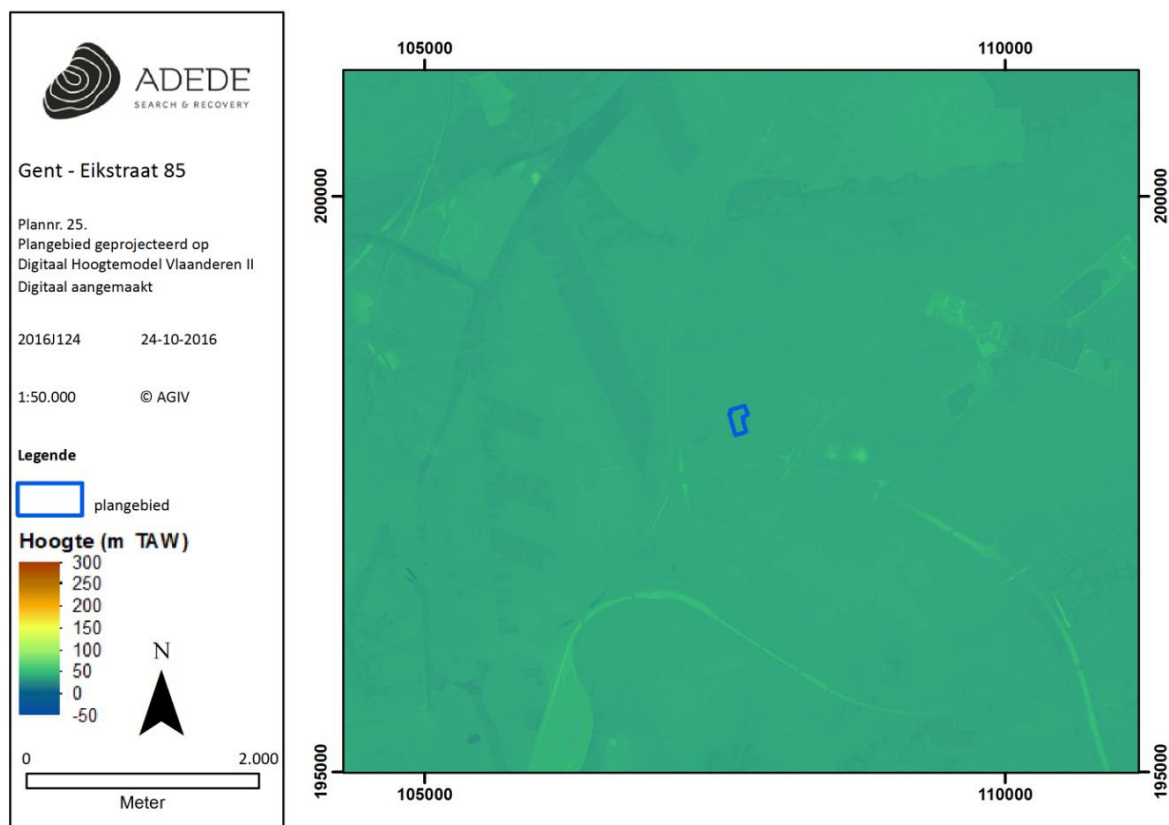
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt in de Vlaamse Vallei aan de westelijke rand van de zogenaamde ruggenzone van Zeveneken. Deze regio wordt gekenmerkt door zuidwest-noordoost lopende zandruggen afgewisseld met depressies/beekdalen. De hoogteverschillen tussen ruggen en beekdalen liggen tussen de 1 à 2 m.²

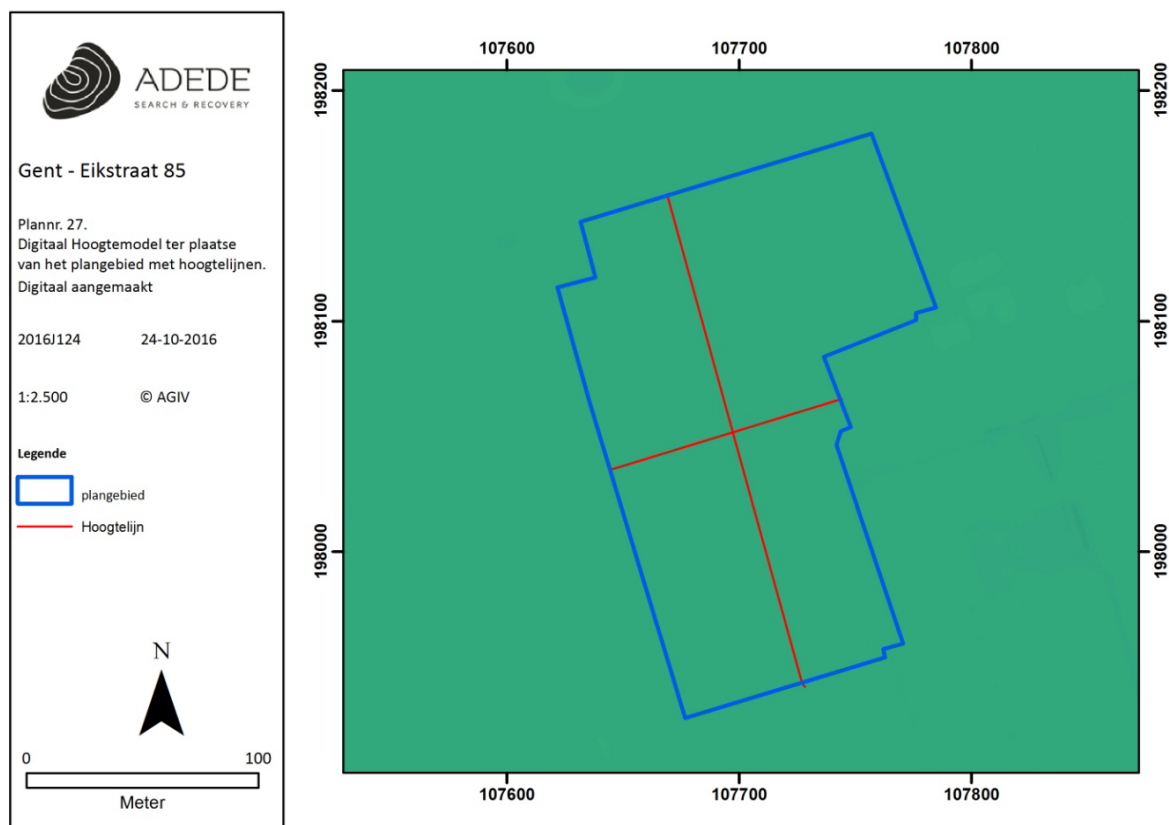
Het terrein, dat op de topografische kaart aangegeven staat als “Wolfput”, was bij aanvang van het onderzoek in gebruik als sportcomplex. De twee te vernieuwen voetbalvelden zijn ten behoeve van hun functie waarschijnlijk genivelleerd en nu vrijwel vlak. Zij liggen op een hoogte van ongeveer 7,95 m ten opzichte van de Tweede Algemene Waterpassing (TAW).

Westelijk van de velden bevindt zich een boompartij. Tussen de velden bevindt zich een kleedruimte annex kantinegebouw. Ten westen van Het zuidelijke veld bevindt zich ook nog een groter kantinegebouw. Aan de oostelijke zijde bevindt zich een overdekte tribune. De oorspronkelijke topografie van het terrein is dus naar verwachting niet meer aanwezig, hoewel de indeling van het sportcomplex wel op oorspronkelijke topografische kenmerken lijkt terug te gaan.

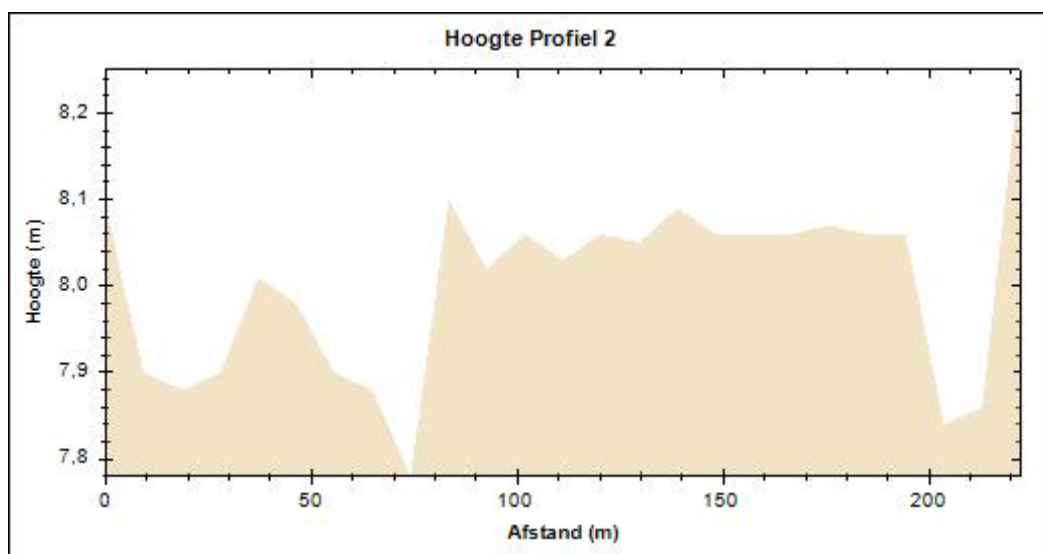
²De Moor, G. en D. van de Velde, 1995. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 14 Lokeren, Brussel. p. 7

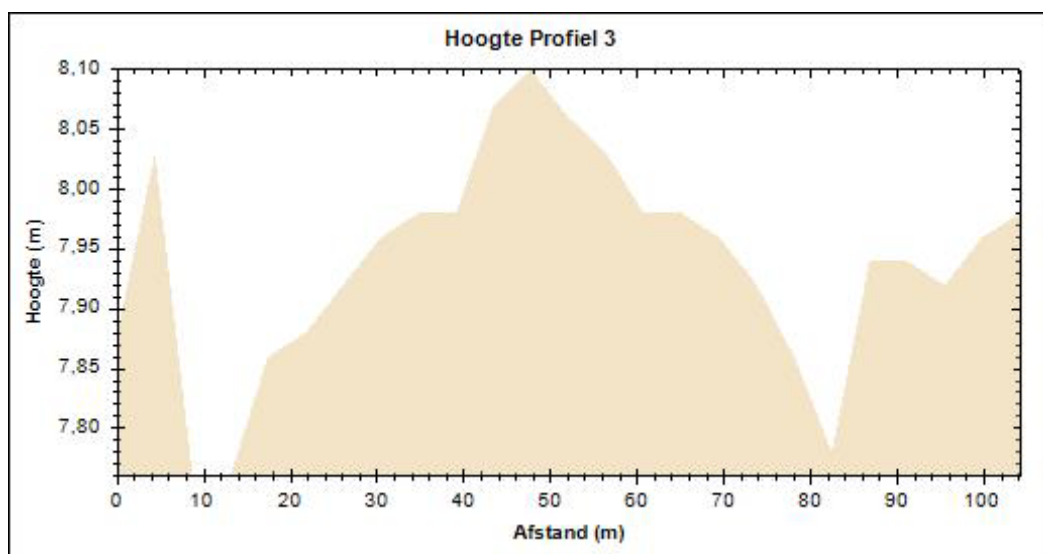
Figuur 7. Plangebied geprojecteerd op Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen.

Figuur 8. Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met lijnen hoogteprofielen.

Figuur 9. Hoogteprofiel Noord-Zuid

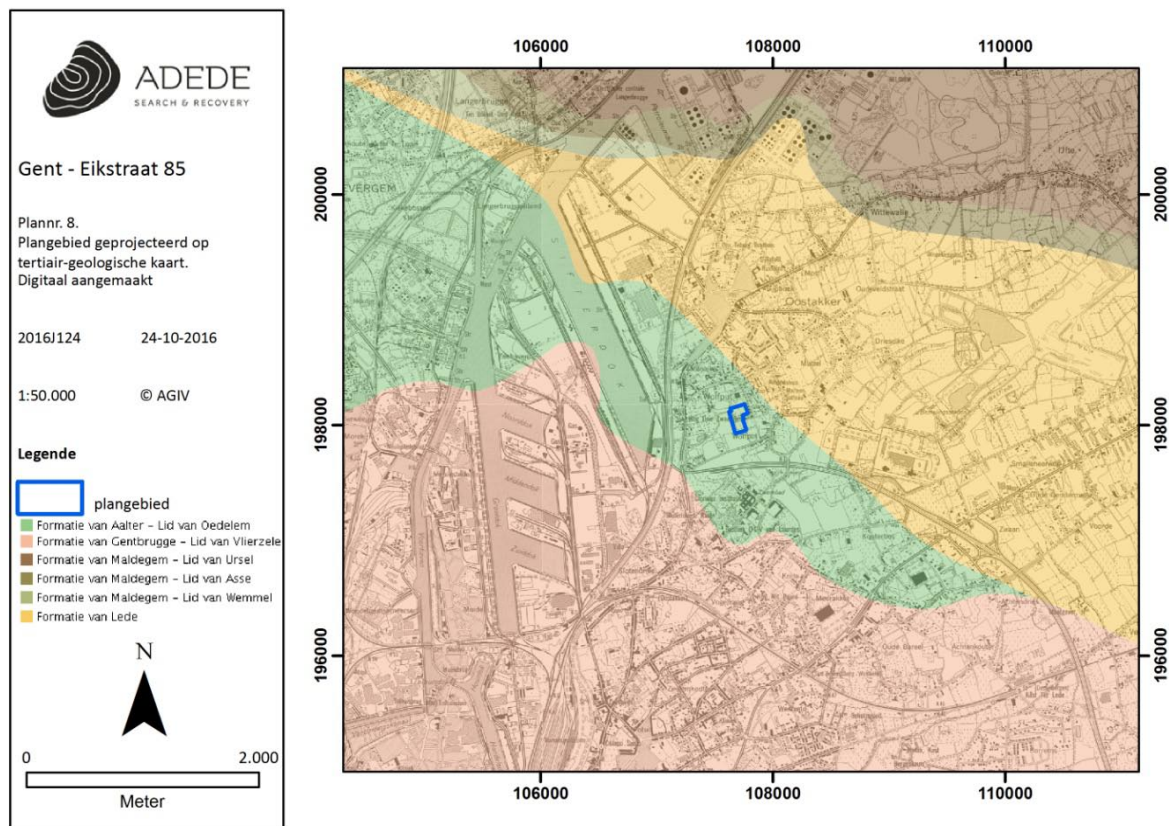
Figuur 10. Hoogteprofiel West-Oost

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de kwartaire afzettingen weer. De top van het tertiaire niveau bevindt zich ter hoogte van het plangebied

ongeveer 10m tot 15m onder TAW. Dit betekent dat de kwartaire laag boven de tertiaire afzettingen ongeveer 18 tot 23 m dik is. Op de tertiair-geologische kaart ligt het plangebied in een gebied met de aanduiding Formatie van Aalter, lid van Oedelem. Dit lid bestaat voornamelijk uit zandige afzetting en kenmerkt zich door bleekgrijs matig fijn tot fijn zand. Het is kalkhoudend en soms zeer fossilrijk, er komen verschillende schelpenniveaus in voor. De laag is gemiddeld 4 meter dik. Deze afzettingen zijn marien van oorsprong en zijn op enkele kalkzandsteenbanken na, los van aard³. Het tertiaire niveau wordt door de geplande werkzaamheden niet bedreigd, noch is er een verwachting op het voorkomen van archeologische waarden op die diepte.

Figuur 11. Plangebied geprojecteerd op de tertiair geologische kaart.

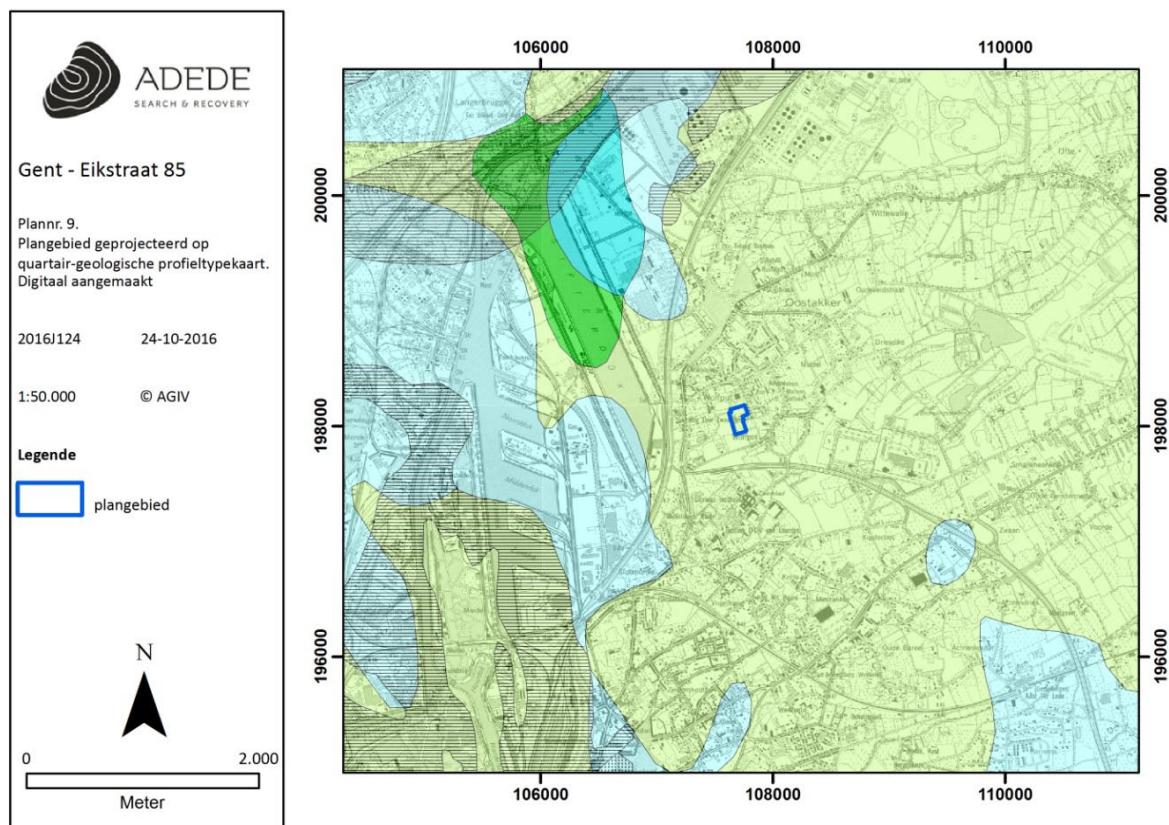
3.2.2 Quartair geologisch

De quartair-geologische profieltypekaart (1:200.000)⁴ geeft aan dat in het plangebied geen holocene en/of tardiglaciale afzettingen in het gebied aanwezig zijn. Dit betekent dat de Pleistocene afzettingen in het gebied aan de oppervlakte liggen. In het gebied gaat het om zand of zandleem

³ De Geyter, G., P. Jacobs, M. De Ceukelaire, W. De Breuck & G. De Moor, *Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent, Brussel, 1996, p. 26-27.*

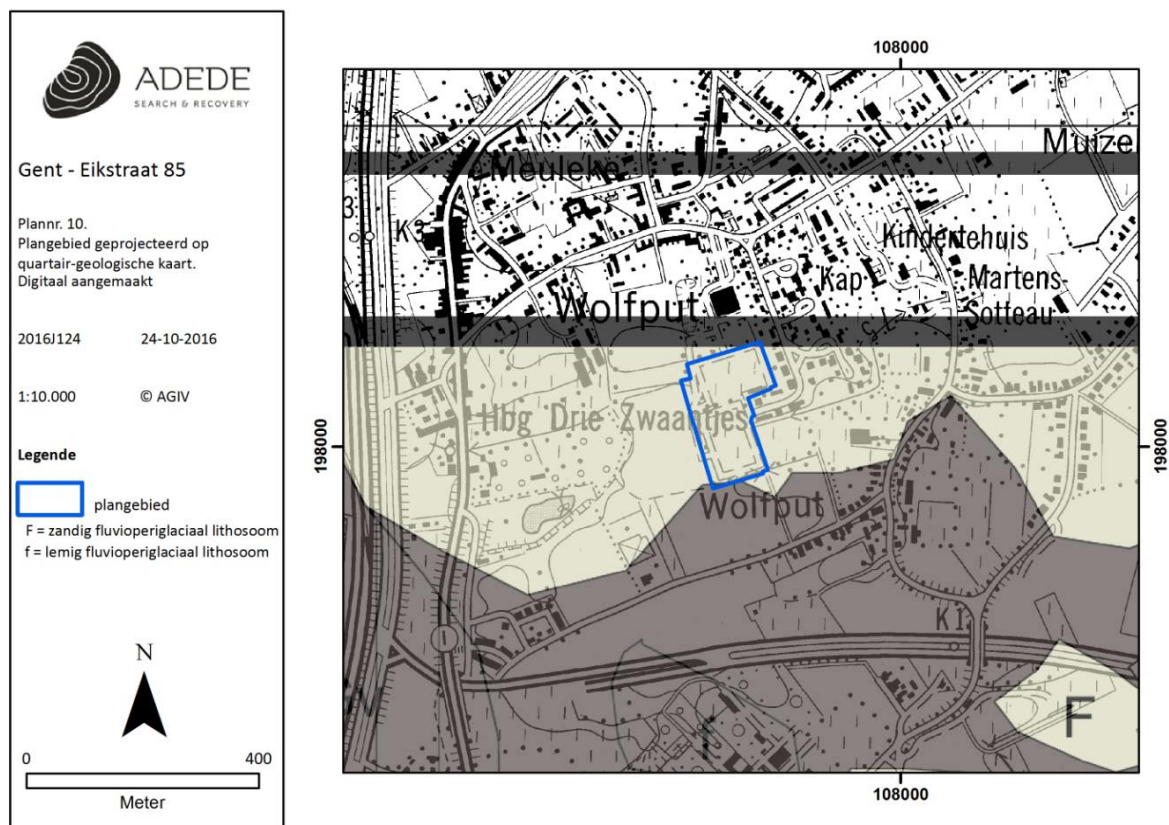
⁴ Bogemans, F. *Technisch verslag bij de opmaak van de quartairgeologische kaart van Vlaanderen, Brussel, 2005.*

afzettingen die door winderosie zijn ontstaan tijdens de ijstijden in het pleistoceen. Ook kunnen er afzettingen aanwezig zijn die fluviatiel van aard zijn, oftewel door rivieren zijn afgezet. De meer gedetailleerde quartair geologische profieltypekaart met schaal 1:50.000, waar het plangebied op de rand van ligt, geeft aan dat het gaat om afzettingen met een zandig facies gaat die onder fluviatiele omstandigheden zijn afgezet tijdens het Weichseliaan (lichtgrijze eenheid aangeduid met F)⁵. Hoewel er na het Pleistoceen geen nieuwe (of geen noemenswaardige nieuwe) afzettingen hebben voorgedaan, kan het wel zo zijn dat er sinds die tijd erosie heeft plaatsgevonden en afzettingen zijn verdwenen. De potentiële erosiekaart en erosiegevoeligheidskaart (infra) kunnen hier uitsluitsel over geven. Doordat er geen afzettingen meer hebben plaatsgevonden bevinden eventuele sporen van menselijke activiteit sinds de laatste ijstijd zich allemaal op hetzelfde niveau. Bij eventueel veldonderzoek moet men zich hier rekenschap van geven.

Figuur 12. Plangebied geprojecteerd op de quartair geologische profieltypekaart.

⁵ Vermeire, S., De Moor, G., Adams, R., (1999). *Quartairgeologische Kaart van België, Vlaams Gewest, Verklarende tekst bij het Kaartblad (22) Gent (1/50.000)*. Haecon n.v, rapport AKG1741/00089, in opdracht van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Figuur 13. Plangebied geprojecteerd op de quartair geologische kaart.

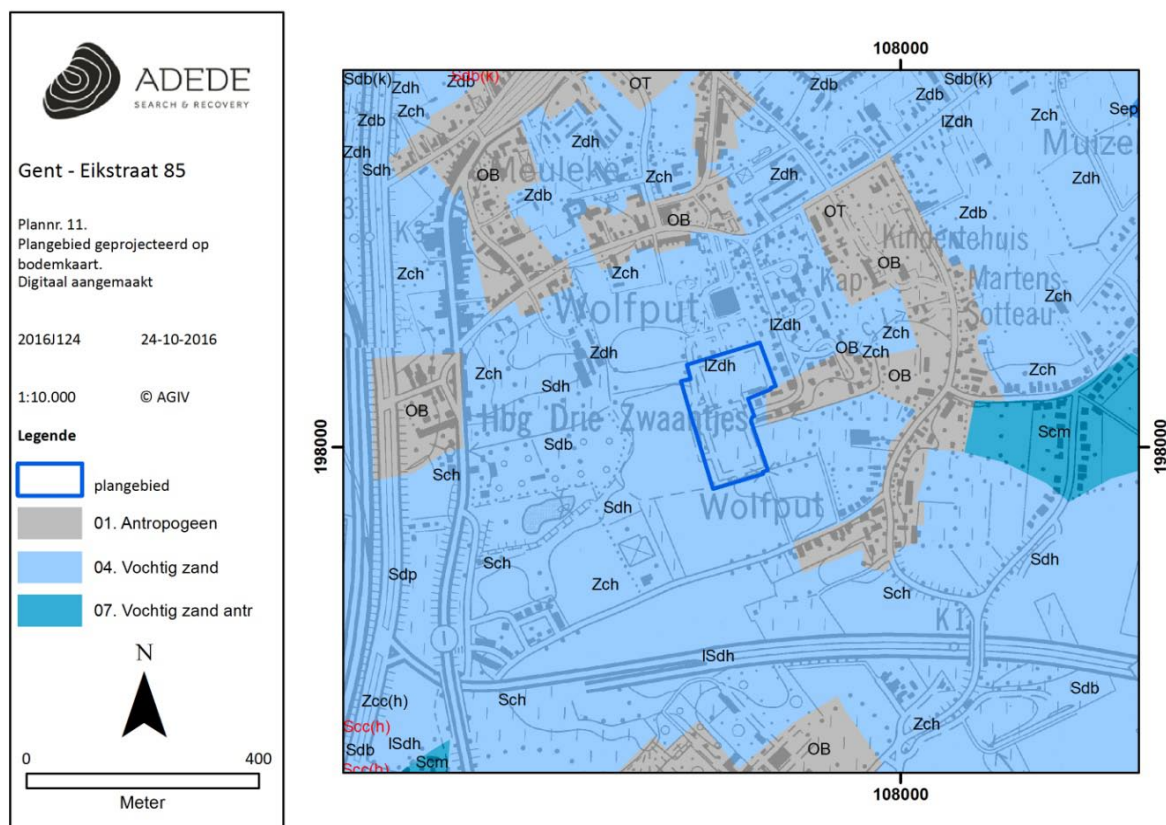
3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemkaart, bodemtypekaart, potentiële erosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

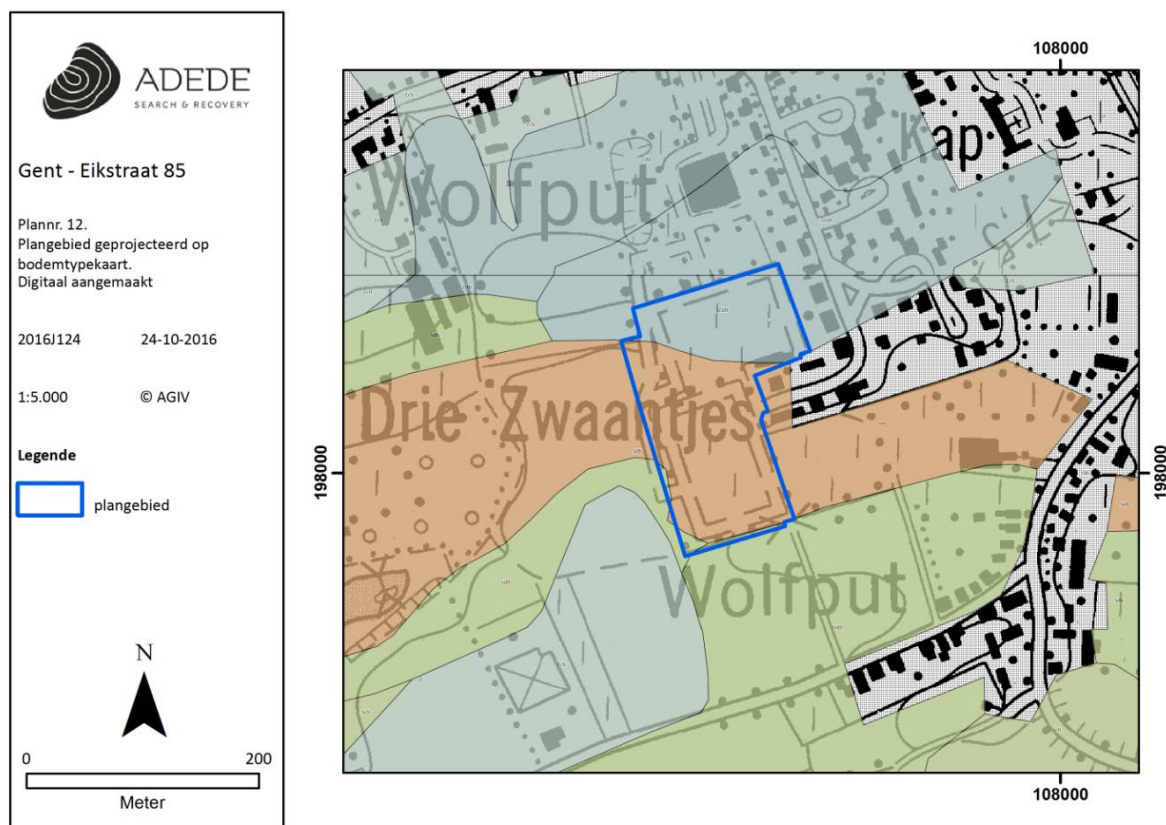
Bodemkaart en bodemtypekaart

Het plangebied ligt op de bodemkaart van vlaanderen waar de bodem bestaat uit vochtig zand. Het gaat om drie verschillende types, Sdb, ISdh en IZdh. De S en en Z staan voor zand en lemig zand, de letter erachter geeft de draineringsklasse weer, van zeer droog (a) tot zeer natte gronden (i). Hier gaat het dus om klasse d, hetgeen staat voor matig natte gronden. De laatste letter geeft tenslotte de profielontwikkeling in de bodem weer. Hier gaat het gedeeltelijk om b en voor een ander deel om h. De b staat voor gronden met structuur (of met weinig duidelijke kleur) B horizont (bruine bodems), de h staat voor gronden met verbrokkelde humus en/of ijzer B horizont (postpodzolen).⁶

⁶Van Ranst E, en C. Sys: Eenduidige legende voor de Digitale Bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde, Universiteit Gent, Gent, 2008

Figuur 14. Plangebied geprojecteerd op de bodemkaart.

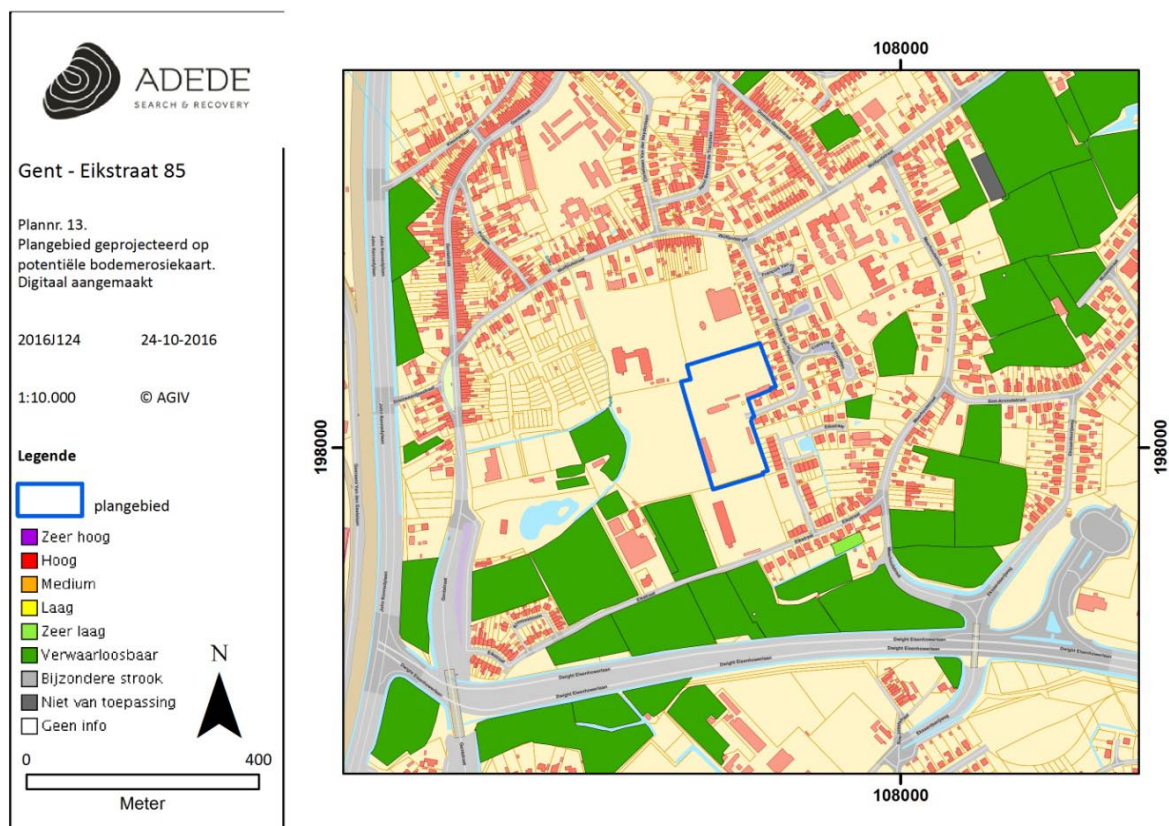
Figuur 15. Plangebied geprojecteerd op de bodemtypekaart.

Potentiële erosiekaart en erosiegevoeligheidskaart

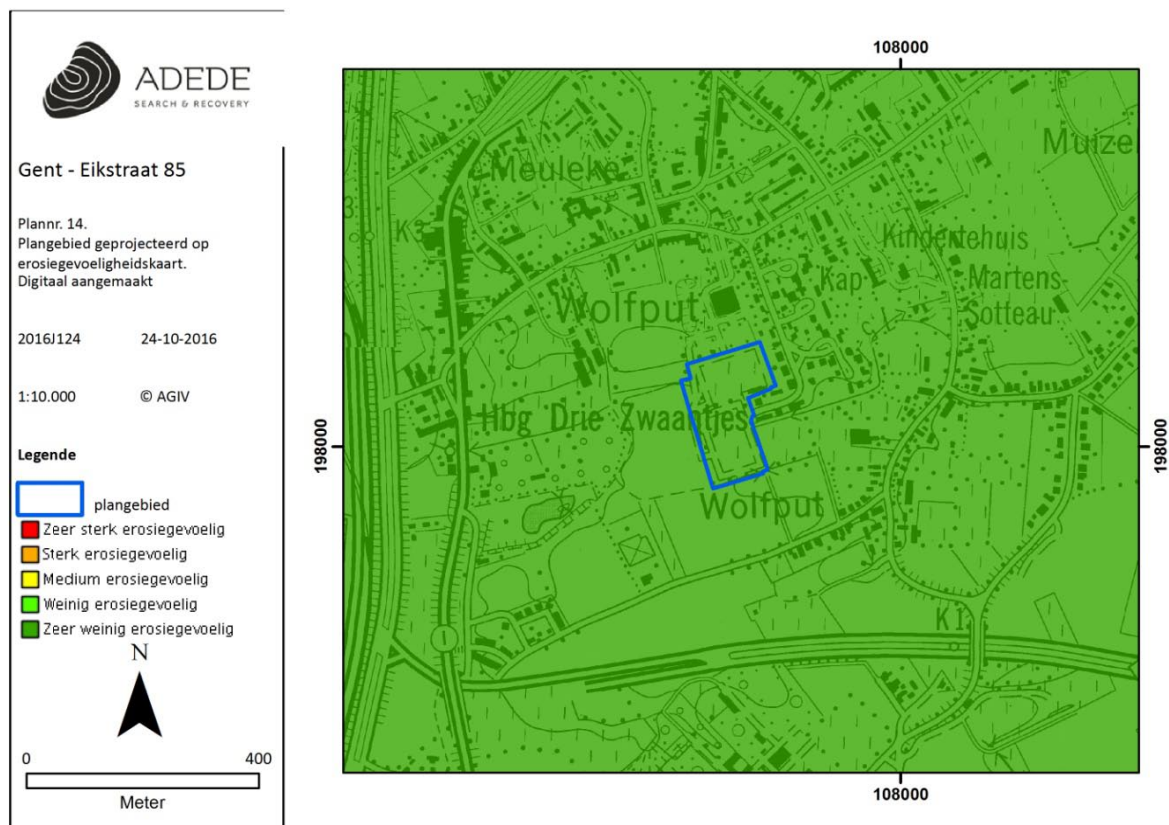
Op de potentiële erosiekaart is het plangebied niet gekarteerd. Voor een aantal percelen direct ten westen en zuiden van het plangebied is aangegeven dat de totale erosie verwaarloosbaar is.

Op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten is aangegeven dat het plangebied ligt in een zone die zeer weinig erosiegevoelig is.

Beide duiden aan dat er (in ieder geval in onze tijd) weinig gevaar is dat de bodemopbouw door natuurlijke processen zal eroderen.

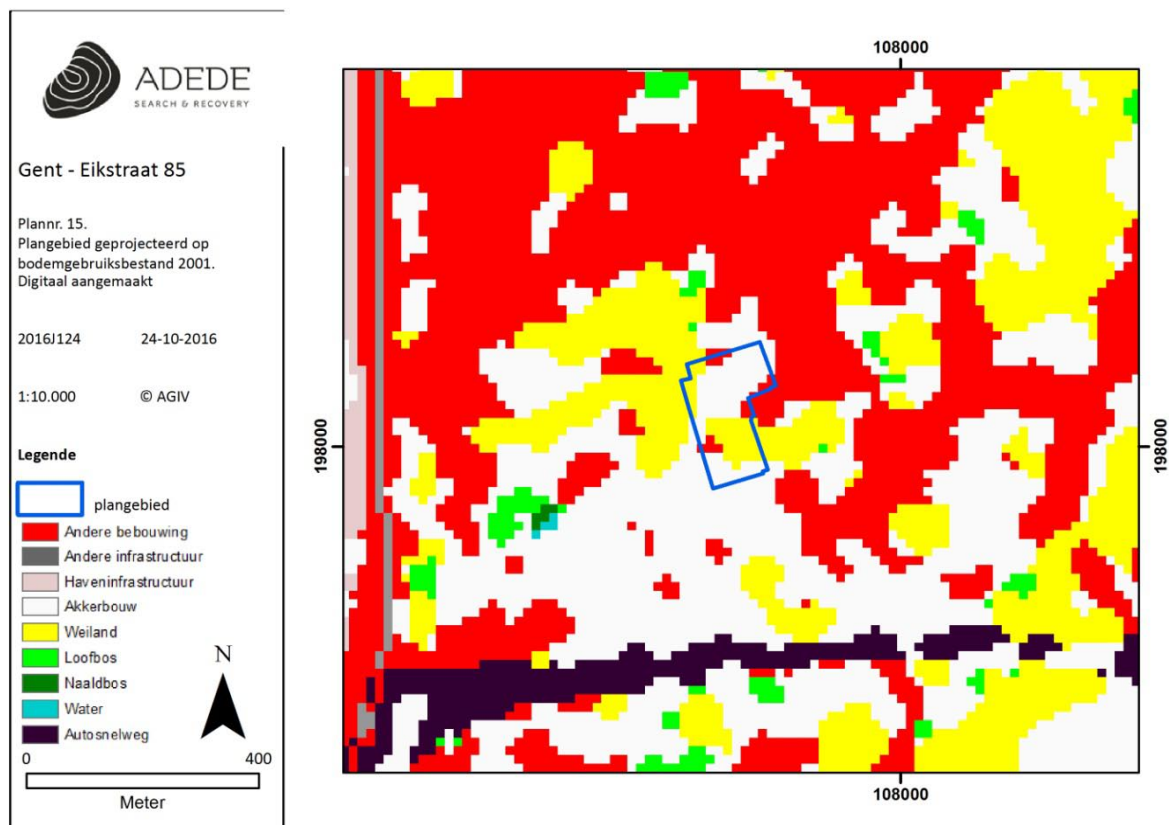
Figuur 16. Plangebied geprojecteerd op de potentiële bodemerosiekaart

Figuur 17. Plangebied geprojecteerd op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten.

Bodemgebruiksbestand 2001

Het bodemgebruiksbestand 2001 is zeer grootschalig (eigenlijk niet bruikbaar op perceelsniveau) en geeft een bovendien een zeer globale omschrijving van het bodemgebruik in het plangebied. Aangezien bekend is wat het bodemgebruik is, levert de informatie van het bodemgebruiksbestand geen relevante kennis op ten aanzien van het plangebied. (Een gedeelte van het plangebied wordt gebruikt voor andere bebouwing (omschrijving: Het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren. Gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem, (tussen 30 en 80% is verhard)). Dit betreft de sporthal, kantinegebouwen en kleedruimtes. Een ander deel van het plangebied wordt ingenomen door Weiland (omschrijving: Bodem die bedekt is met gras en die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier). Dit zijn de sportvelden. Tenslotte is er nog een gedeelte Akkerbouw dat ook zal verwijzen naar de sportvelden (omschrijving: Bodem die gebruikt wordt in een of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland).

Figuur 18. Plangebied geprojecteerd op de kaart van het bodembebruiksbestand 2001.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Voor deze algemene historische situering is onder meer gebruik gemaakt van de beschrijving van de geschiedenis van het dorp Oostakker die in de erfgoedinventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed wordt gegeven.⁷

Oostakker werd voor het eerst vermeld in de 13de eeuw, in de betekenis van de oostelijke akkers van de Sint-Baafsabdij. De Gentse Sint-Baafsabdij verwierf sinds haar oprichting (7de eeuw) geleidelijk aan haast geheel de heerlijkheid Oostakker. Deze werd gevormd door verspreide liggende nederzettingskernen uit de Merovingische periode die vanaf de 7e eeuw zijn gegroeid. Als eerste werd door de Sint-Baafsabdij het domein "Sloten" aangekocht, de dries, die nog steeds herkenbaar is, ligt op een afstand van zo een anderhalve km ten zuidwesten van het plangebied. Samen met de

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Oostakker, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121119> (geraadpleegd op 19 oktober 2016).

nederzetting "Achtene" op de Achtendries ten zuidoosten van het plangebied wordt Sloten als de oudste woonkern van de gemeente beschouwd. De Sint-Baafsabdij vormde deze om tot uitbatingscentra van de Sint-Baafsheerlijkheid. Puigem was ook een van die uitbatingscentra. Wolfput, wat een verbastering van het toponiem Walput lijkt te zijn, gaat waarschijnlijk terug tot die vroeg-middeleeuwse nederzettingenkern Puigem. Puigem of Pudegem was een grote hoeve met een hofkouter, die ten laatste in de 10e eeuw zou ontstaan zijn langs de weg van Sloten naar Oostakker.⁸ De straatnaam Puigem, een paar honderd meter ten westen van het plangebied verwijst nog naar die kern.

Ook elders richtte de Sint-Baafsabdij abdijhoeven op die ieder door een meier werden uitgebaat. De meierij van Sloten echter bleef tot in de 12de eeuw het rechterlijk en domaniaal centrum van de heerlijkheid.

Door de grote ontginningsbeweging van de 12de eeuw met de daarmee gepaard gaande wijzigingen aan de oude domeinstructuren, ontstonden tal van nieuwe landbouwuitbatingen.. Zowel op Oostakker als op Sint-Amandsberg ontstonden vanaf de 12de eeuw tot in de late middeleeuwen sites, waarvan de meeste aanvankelijk abdijhoeven waren, al dan niet met een motte en waarvan sommige nog bestaande hoevegebouwen de voortzetting zijn.

Het eigenlijke dorpscentrum van Oostakker ontwikkelde zich, onafhankelijk van de oudste nederzettingen en sites van Oostakker, aan de Kapelledries.

Op deze dries bevond zich namelijk met zekerheid van circa 1350 een kapel toegewijd aan de Heilige Laurentius. Aanvankelijk behoorde geheel Oostakker tot de parochie van Heilig Kerst binnen de poorten en vesten van de stad Gent, in 1578 werd de Sint-Laurentiuskapel van Oostakker echter tot parochiekerk verheven. Deze parochiekerk is in het begin van de 17de eeuw vervangen door de Sint Amanduskerk.

Oostakker bleef tot het eind van het Ancien Regime behoren tot de heerlijkheid van Sint-Baafs (sinds 1559 van het bisdom) en ressorteerde administratief-bestuurlijk onder de kasselrij van Oudburg.

Geconcentreerde bebouwing treffen we tot nu hoofdzakelijk aan in het westelijk deel van de gemeente, namelijk in de huidige dorpskern (Kapelledries) en ten zuiden daarvan op Slotendries. Het plangebied ligt in een minder bebouwde zone tussen de twee kernen in, ten oosten van Gentstraat die beide woonkernen vanouds met elkaar en verder via de Antwerpsesteenweg met Gent verbindt.

Er zijn in het kader van dit onderzoek geen andere historische bronnen die nadere informatie over Puigem verstrekken opgezocht.

⁸ Verhulst 1958, pag. 153.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

Historisch kaartmateriaal kan een belangrijke bron van informatie zijn om te achterhalen wat het grondgebruik en de eventuele bebouwingsgeschiedenis van het onderzoeksgebied was. Voor stedelijke omgevingen zijn reeds bruikbare stadsgezichten en kaarten voorhanden vanaf de 16^e eeuw. Voor het onderzoeksgebied zelf zijn echter pas relevante kaarten voorhanden uit de vroege 18e eeuw. Vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten.

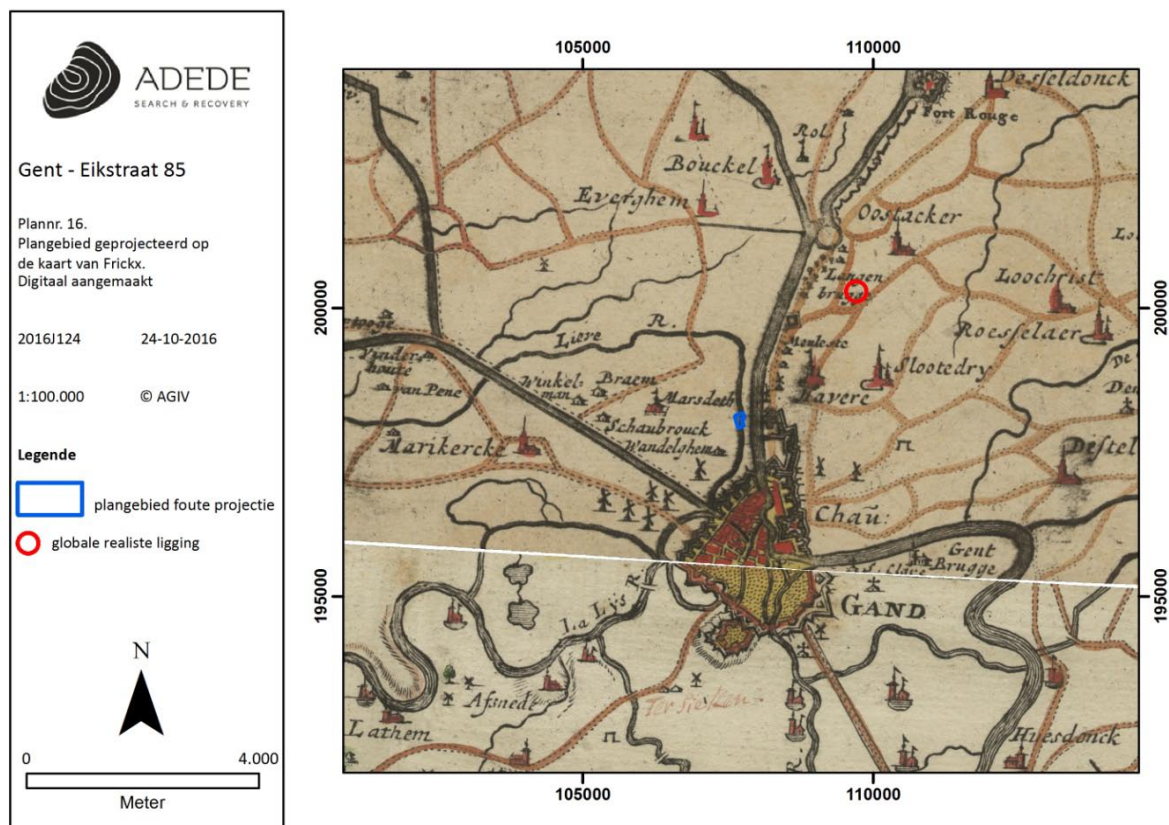
3.3.2.1 *Cartes des Pays-Bas, Frickx (1712)*

Eugène-Henri Frickx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18de -eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot *Imprimeur de sa Majesté*, Koninklijke drukker, benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de *Cartes des Pays-Bas* uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van de stadsplannen opgesteld tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als illustratie waarom Frickx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem dan uiteindelijk ook dit privilege voor zijn hele leven⁹.

Op onderstaand fragment van de kaarten der Nederlanden van Frickx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is doordat zij niet schaalvast zijn vrijwel onmogelijk.

Zoals de kaart aangeboden wordt, lijkt de locatie van het onderzoeksgebied zich in de rivier de Lieve te bevinden, net ten westen van de toenmalige Sassevaart. Deze projectie is niet juist. Aangezien op de kaart ook de Slotendries (Slotendry) en Oostakker (Oostacker) worden aangegeven, is een betere inschatting van de locatie mogelijk. Deze is aangegeven op de kaart met een rode cirkel. Op deze locatie is niet veel meer cartografische informatie aanwezig dan enkele wegen, waarvan er een waarschijnlijk de Gentstraat verbeeldt en mogelijk ook de Wolfputstraat aangeduid is.

⁹ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpl163204_nl.html

Figuur 19. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Frickx.

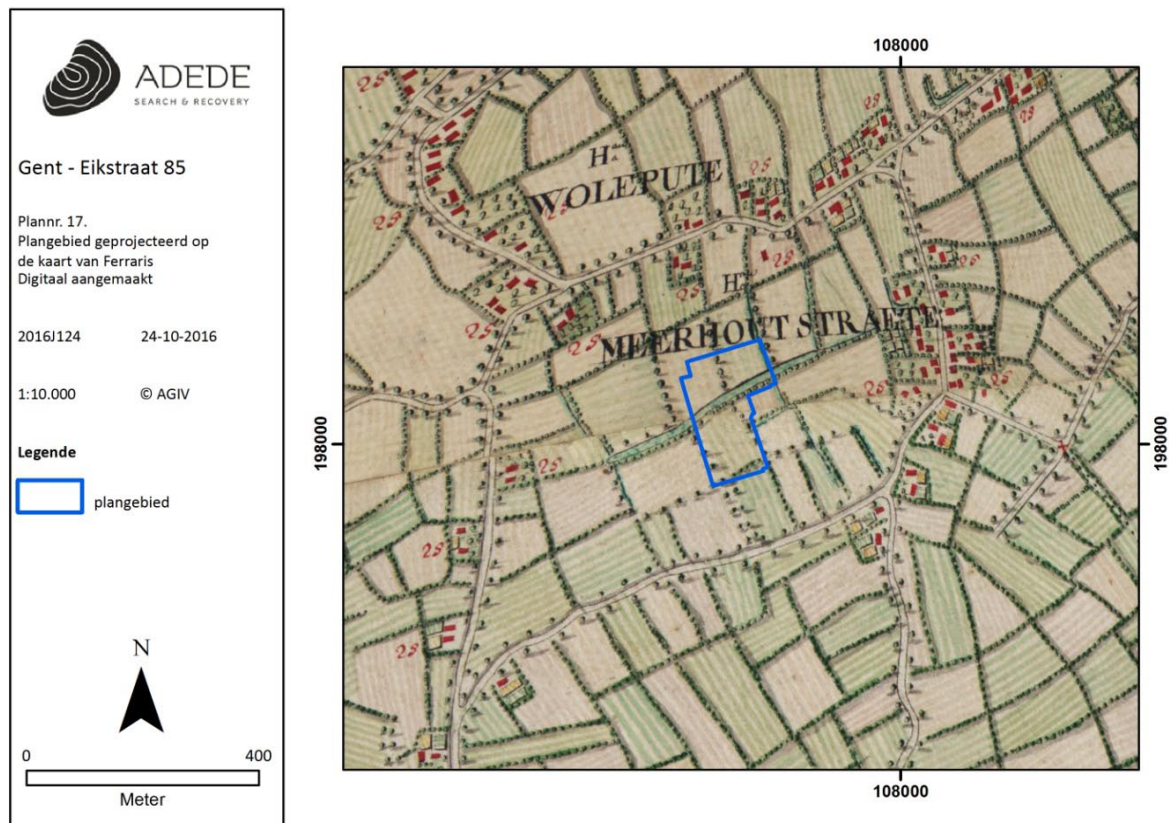
3.3.2.2 Militaire Ferrariskaarten (1771-1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen¹⁰.

Deze kaart is wel redelijk schaalvast en daarom goed te georefereren. De aanduiding op perceelsniveau is meer schetsmatig, waardoor de kaart op dat niveau niet meer dan een indicatie biedt. Op de Ferrariskaart is zichtbaar dat het plangebied in een landelijke zone ligt. De Eikstraat is

¹⁰ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

reeds afgebeeld, evenals de Wolfputstraat. De Meerhoutstraat staat met naam afgebeeld ter plaatse van het plangebied en ligt iets oostelijk daarvan. Langs deze straat bevond zich in de 18de eeuw de meeste bebouwing, maar ook langs de Wolfputstraat staan enkele huizen afgebeeld die met het plangebied samen kunnen hangen. Het plangebied heeft geen bebouwing en ligt op een drietal weilanden, omzoomd met bomenrijen. Dwars door het plangebied loopt een brede, bewust aangelegde sloot of langwerpige vijver die ook een bomenrij kent aan de zuidzijde. Bij de aanleg hiervan zullen oudere sporen vernietigd zijn. Wat de functie van deze sloot kan zijn (eendenkooi ?) is niet bekend. Mogelijk dat de sloot in een laagte van het terrein als afwatering is ontstaan of gegraven.

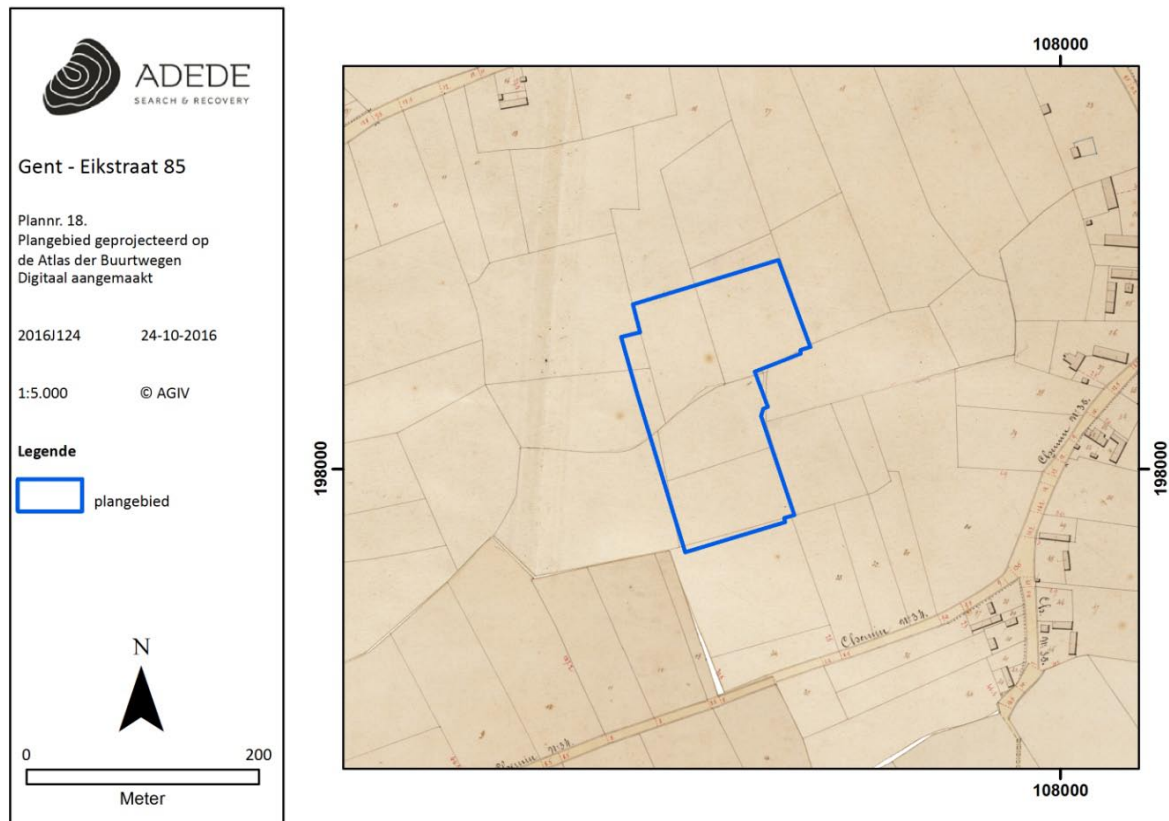

Figuur 20. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 *Atlas der Buurtwegen (1841) & Cartes Topographiques de la Belgique (1846-1854)*

Op de Atlas der Buurtwegen wordt in een oogopslag duidelijk dat de kadastrale indeling zoals die nu bestaat identiek is aan de situatie aan het begin van de 19de eeuw. Het plangebied is volledig onbebouwd, en vermoedelijk in gebruik als weiland of akkerland. De kadastrale leggers bij deze kaart

zouden informatie over het toenmalig grondgebruik kunnen geven, maar zijn niet geraadpleegd in het kader van dit onderzoek. Opmerkelijk is de perceelsgrens die middendoor het plangebied loopt van oost naar west en een natuurlijke kromming laat zien. Deze grens valt samen met de sloot aangeduid op de kaart van Ferraris en is daarmee een aanwijzing voor een verschijnsel dat een impact heeft op het archeologisch bodemarchief.

Figuur 21. Plangebied geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen.

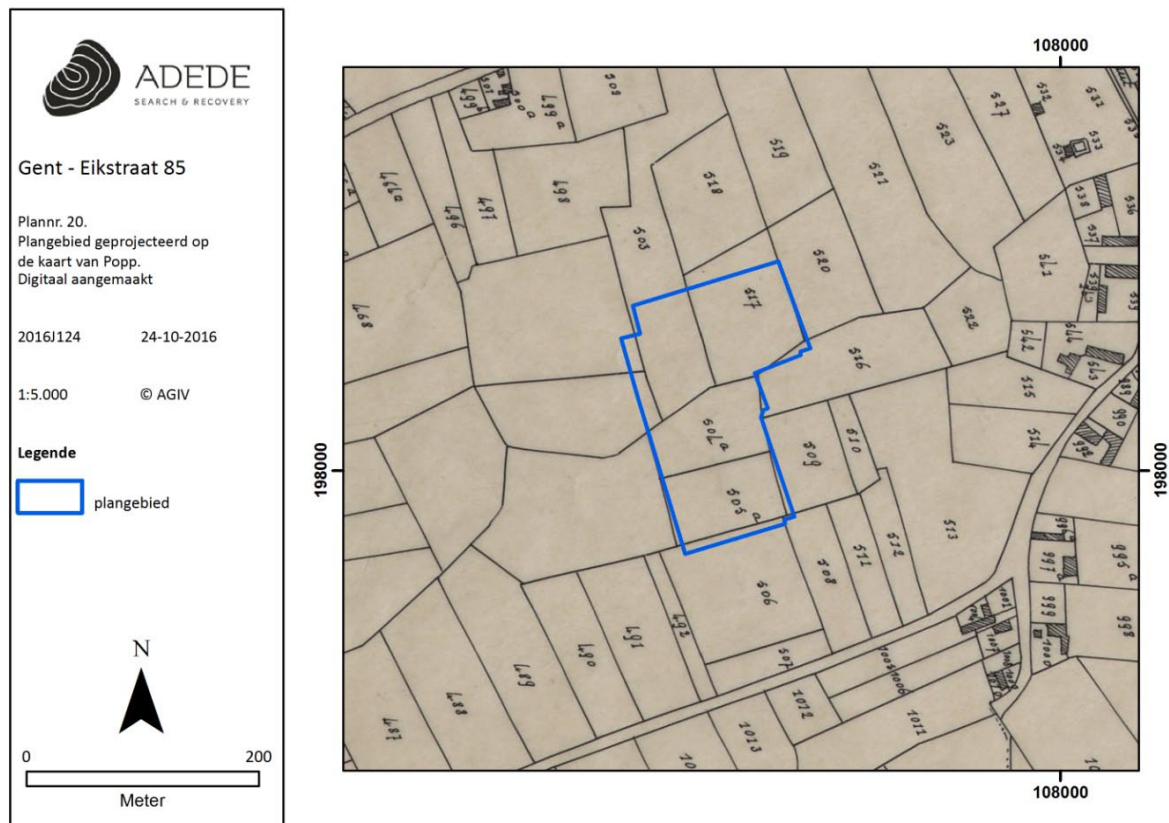
De *Cartes Topographiques de la Belgique* van Vandermaelen uit 1846-1854 bieden geen aanvullende informatie ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen. Op deze kaart zijn geen perceelsgrenzen aangegeven en ligt het plangebied in een lege zone.

Figuur 22. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.4 Popp-kaarten (1842-1879)

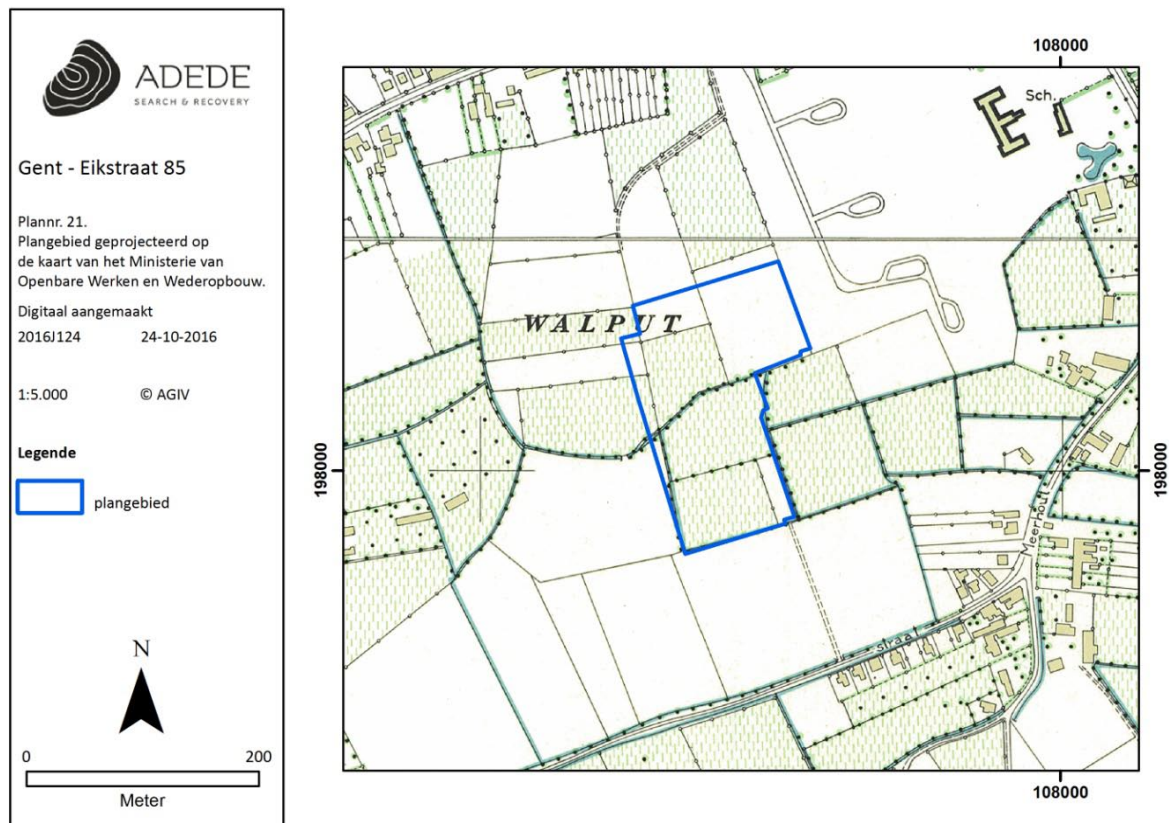
Op de Popp-kaarten is een gelijkaardige situatie zichtbaar als op de Atlas der Buurtwegen. De percelen staan aangeduid en zijn genummerd. Het gebied is onbebouwd. Ook hier geldt dat de kadastrale leggers bij deze kaart informatie zouden kunnen geven over het toenmalig grondgebruik, maar dat zij niet zijn geraadpleegd in het kader van dit onderzoek

Figuur 23. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Popp.

3.3.2.5 Kaart van het Ministerie voor Openbare Werken en Wederopbouw (1950-1970)

De kaart van het Ministerie voor Openbare Werken en Wederopbouw uit de periode 1950 tot 1970 geeft aan dat het plangebied nog altijd onbebouwd is. De verkaveling ten oosten van het plangebied ter plaatse van de Van Impelaan is reeds opgestart, dat wil zeggen de weg staat al aangeduid, de bebouwing is nog niet aangegeven. Ook is er een weg of pad dat aan de noordzijde van het plangebied vanaf de Wolfputstraat het plangebied inloopt en het vervolgens langs de perceelsgrens zoals zichtbaar op de kaart van Popp in westelijke richting kruist. Dit pad is ook duidelijk zichtbaar op de luchtfoto uit 1971. Het zal gediend hebben om de percelen te ontsluiten.

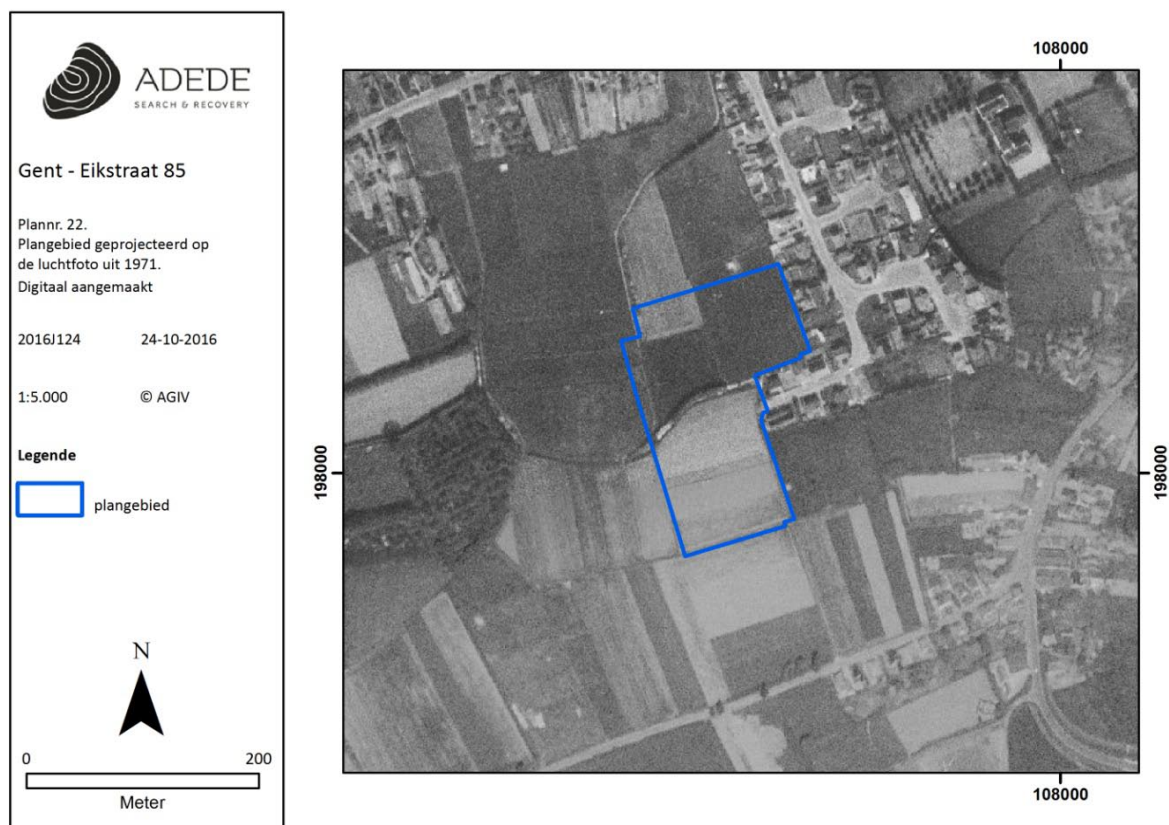

Figuur 24. Plangebied geprojecteerd op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw.

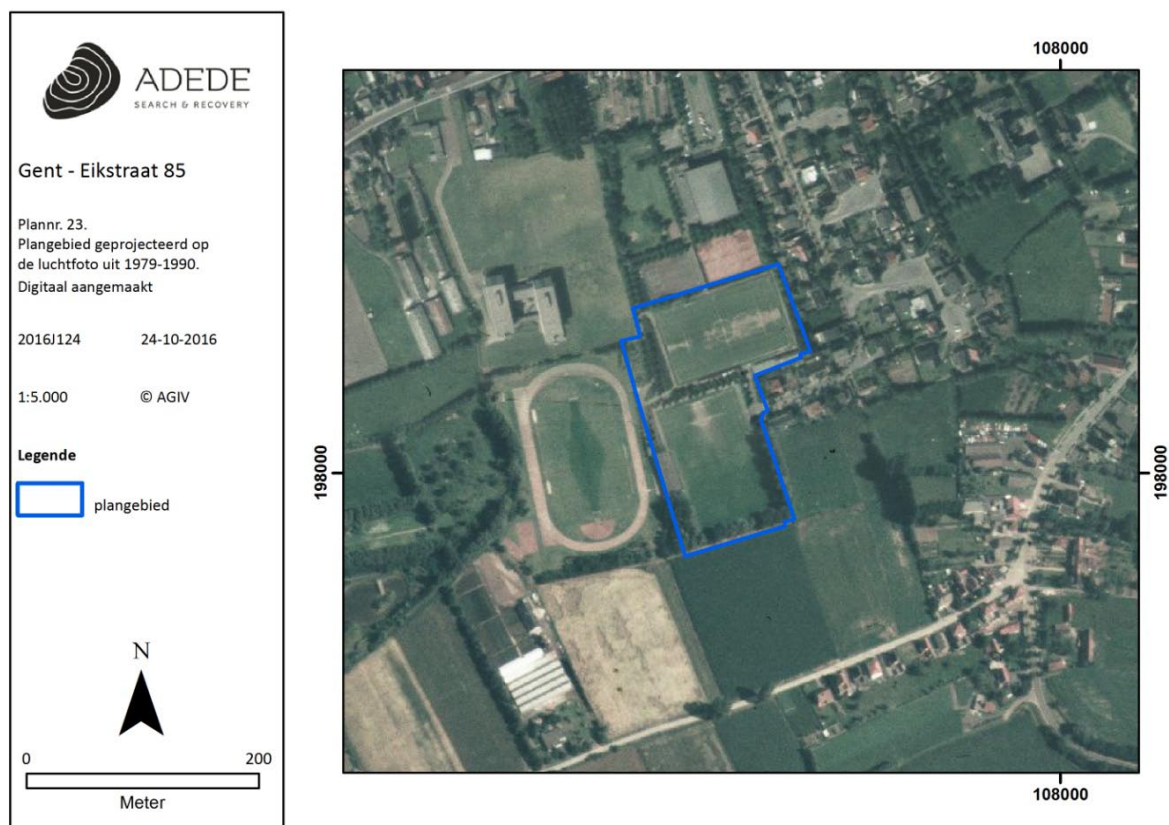
3.3.2.6 Luchtfoto's (1971, 1979-1990 en 2009)

Op de luchtfoto uit 1971 is zichtbaar dat het plangebied nog volledig zijn agrarische functie heeft. Er is weinig begroeiing, de bomenrijen die op de kaart van Ferraris zichtbaar waren zijn vrijwel overal verdwenen. Uitzondering vormt een rij bomen langs de natuurlijk gebogen perceelsgrens en een langs het pad dat op de kaart van het Ministerie voor Openbare Werken en Wederopbouw staat aangeduid.

Op de volgende luchtfoto, die ruim gedateerd is tussen 1979 en 1990, is het sportcomplex in zijn geheel zichtbaar. Alleen het meest zuidelijke weiland aan de Eikstraat is nog niet in gebruik genomen. Op de luchtfoto uit 2009 is het PGB-stadion op dit zuidelijke weiland in aanleg zichtbaar. Dit stadion met kunstgrasveld werd in 2010 opgeleverd en in gebruik genomen.

Figuur 25. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 1971.

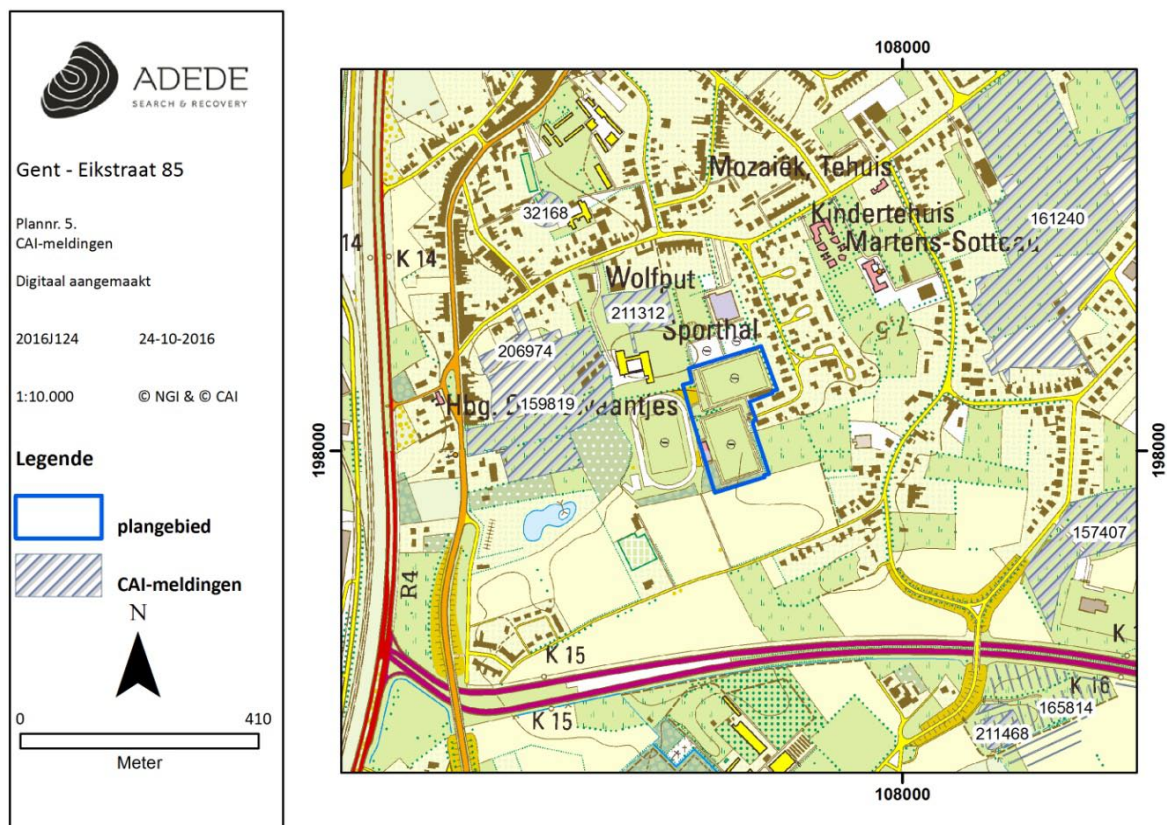
Figuur 26. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 1979-1990.

Figuur 27. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 2009.

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Zoals eerder aangegeven, is binnen de contouren van het onderzoeksgebied geen eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd, noch werden er binnen het onderzoeksgebied toevalsvondsten gemeld. Op het geoportaal van de CAI worden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wel een aantal meldingen aangegeven, het betreft hier een aantal vooronderzoeken en opgravingen, alsmede vondstmeldingen (zie figuur XXX). Door de geologische situering bevinden archeologische niveaus zich direct onder de bouwvoor en zijn daar waarschijnlijk gedeeltelijk in opgenomen. Zij zijn dus erg kwetsbaar voor bodemingrepen. Ook eerdere ingrepen, zoals de aanleg van de bestaande voetbalvelden kunnen voor een verstoring van eventuele archeologie hebben gezorgd.

Figuur 28. CAI-meldingen rond het plangebied.

CAI-locatie 157407

Betreft een proefsleuvenonderzoek op 650m ten zuidwesten uitgevoerd door het VIOE waarbij grachten, greppeltjes en ploegsporen zijn aangetroffen die in verband kunnen gebracht worden met oude landbouwpraktijken. Er zijn geen sporen van bewoning herkend.

CAI-locatie 161240

Proefsleuvenonderzoek door ADEDE aan de Wolfputstraat 600 m ten oosten van het plangebied. Bij dit onderzoek bevond het sporenveld zich direct onder de bouwvoor op een diepte van 30 tot 60 cm onder maaiveld. Er zijn twee nederzettingskernen afgebakend binnen een perceleringssysteem. De nederzettingen lagen op de hogere gedeelten in het landschap. Daarnaast waren lagere drassige zones die extensief gebruikt kunnen zijn als graasland voor vee of als geriefbos, waaruit hakhout, eikenbast en riet kon worden gewonnen.

De eerste nederzetting bevindt zich in het centrale gedeelte van het plangebied, waarin de hoogste densiteit aan sporen is aangetroffen. Gezien het grote aantal sporen op deze oppervlakte gaat het mogelijk om een meerfasige nederzetting. Een tweede nederzetting bevindt zich mogelijk op de

hogere gronden in het westelijke gedeelte van het onderzoeksgebied. Vermoedelijk gaat het in deze om de rand van een nederzetting die zich in westelijke richting (tot aan de Meerhoutstraat) uitstrekt. De nederzettingen worden voorzichtig gedateerd in de 13de en 14de eeuw.¹¹

All-Archeo bvba heeft vervolgens van oktober 2013 tot april 2014 een definitieve opgraving uitgevoerd in het onderzoeksgebied. Dit onderzoek is nog niet opgenomen in de CAI. Wel is een artikel gepubliceerd in Mediaevalis 2015 waarin de bevindingen worden gedeeld.¹² Er werd een opgraving van circa 6,5 ha uitgevoerd. Hierbij kwamen naast middeleeuwse bewoningssporen, ook resten tevoorschijn uit het neolithicum, de brons- en ijzertijd en de Romeinse tijd. Op de oudere perioden wordt in het artikel niet ingegaan. Wel op de middeleeuwse bewoning. Er zijn vier erven uit de vroege tot volle middeleeuwen aangetroffen, volledig afgebakend door greppels die meerdere keren heraangelegd zijn. (zie fig XXX) Omdat de greppels elkaar niet oversnijden kan ervan uitgegaan worden dat de erven in ieder geval gedurende een zekere periode gelijktijdig waren. Binnen de erven is een verdere fasering mogelijk. De site is bijzonder omdat binnen een paar van de gebouwen zones af te bakenen zijn voor wonen en economische activiteiten. Ook zijn er sporen aangetroffen in samenhang met de greppels die toegewezen zouden kunnen worden aan toegangsstructuren als bruggen of poorten.

Op basis van C14 dateringen is de vroegste bewoning te dateren in de 8ste of het begin van de 9de eeuw. Het hoogtepunt van de bewoning lijkt zich te hebben afgespeeld in de 10de tot het begin van de 11de eeuw. Een periode die historisch te koppelen is aan de eerste grote ontginningsfase van de regio. Het einde van de bewoning is te plaatsen in het tweede kwart tot het begin van de 12de eeuw, voorafgaand aan de historisch bekende laatste grote ontginningsfase. All-Archeo oppert dat de bewoning rond die tijd verplaatst is naar de huidige woonlocatie rond de Meerhoutstraat.

CAI-locatie 159819

CAI-locatie 159819 betreft een vooronderzoek van All-Archeo 2012 in verband met de woonverkaveling van gebied, 300 meter ten westen van het plangebied. In het plangebied zijn meteen proefsleuven gegraven. Het archeologisch niveau bevond zich 25 à 110 cm onder maaiveld, tussen 6,5 en 7 m boven TAW. Het archeologisch niveau bevindt zich het diepst onder het maaiveld in het noordelijke deel van het terrein. De leesbaarheid van de bodem was matig. De sporen wijzen op twee structuren uit de volle/late middeleeuwen en twee uit de nieuwe tot nieuwste tijd. De aard van de middeleeuwse structuren is niet nader omschreven. De sporen uit de nieuwe tijd betreffen

¹¹ De Smaele B., Coenaerts J., Pieters, H. en L. Tombeur, 2012. "Van de Wolfput tot de Muizel": archeologisch vooronderzoek langs de Wolfputstraat te Oostakker (Gent, Oost-Vlaanderen). Archeo Rapport 17, ADEDE, Gent.

¹² Reyns, N., en J. Bruggeman, 2015. Vroeg- tot volmiddeleeuwse erven op de site Muizelstraat/Wolfputstraat in Oostakker (Gent, O.-VI.).in: Mediaevalis 2015.

een schutting en plantgaten van een boomgaard.¹³ De middeleeuwse structuren werden omsloten door greppels en zijn mogelijk erfgreppels. Op basis van dit onderzoek is alleen de zone rond de middeleeuwse structuren en greppel aan de noordzijde (Wolfputstraat) afgebakend en vervolgens opgegraven (CAI-nummer 206974). In het meer centraal gelegen deel van het plangebied leken zich geen behoudenswaardige resten te bevinden. Ook niet uit oudere perioden.

CAI-locatie 206974

206974 betreft een archeologische opgraving uitgevoerd in mei 2013 door All-Archeo bvba. De vindplaats ligt op een kleine 400m meter van het plangebied. Er zijn sporen uit de volle en late middeleeuwen gedocumenteerd (bewonings- en perceleringssporen) en uit de nieuwe tijd. De laatste betreffen perceelsgrachten die ook te herkennen zijn op luchtfoto's en ook te herleiden naar de perceelsindeling op Ferraris en de Atlas der Buurtwegen. Uit de volle middeleeuwen dateert een huisplattegrond met gebogen lange zijden van minstens 13,4m lang. Het huis was ca 9,7m breed. De omringende greppels zijn eveneens in deze periode te dateren. Uit de late middeleeuwen dateert een reeks afbakeningsgreppels die op basis van aardewerk zijn gedateerd. Tenslotte is er een niet op basis van vondstmateriaal te dateren sporencluster. Er zijn C14 dateringen van twee sporen binnen deze cluster gedaan. Een spoor dateert in de late ijzertijd het ander in de volle middeleeuwen. Onderzoekers concluderen dat laatste datering waarschijnlijk meest correct is.¹⁴

CAI-locatie 211312

Betreft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het voorjaar van 2016 door All-Archeo bvba naar aanleiding van de nieuwbouw van een school. Bij dit vooronderzoek (proefsleuven) zijn alleen greppelstructuren, kuilen en paalsporen uit de nieuwe tijd aangetroffen en is geen verder onderzoek noodzakelijk geacht.

CAI-locatie 32168

Het gaat hier om een losse vondst van acht scherven die uit de late ijzertijd. De scherven werden vermoedelijk gevonden op de plaats "Meuleke".¹⁵

CAI-locatie 165814

CAI-locatie 165814 behandelt een vooronderzoek uitgevoerd in 2013 door Ruben Willaert archeologie ter gelegenheid van de aanleg van R4. Er is een aantal proefsleuven aangelegd waarbij

¹³ Reyns N., Van Celst, M. & Derieuw, M., 2012. *Archeologisch vooronderzoek Oostakker – Wolfputstraat (All-Archeo Rapport 71)*, Bornem.

¹⁴ Derieuw M., en N. Reyns, 2014. *Archeologische opgraving Oostakker (Gent) - Wolfputstraat-Gentstraat, Rapporten All-Archeo bvba 157*, Bornem.

¹⁵ Desittere 1976: 103-113

een plattegrond van een éénschepig gebouw uit de Romeinse tijd is aangetroffen en verspreid in het onderzoeksgebied scherven handgevormd aardewerk. Naar aanleiding van dit onderzoek is vervolgens een opgraving uitgevoerd dat geregistreerd is onder nummer 211468. Uit de nieuwe tijd is een perceelsindeling bestaande uit greppels en grachten aangetroffen die ook afgebeeld is op historische kaarten.

CAI-locatie 211468

CAI-locatie 211468 De opgraving in dit gebied heeft archeologische sporen uit vrijwel alle perioden opgeleverd. Om te beginnen zijn sporen uit de metaaltijden aangetroffen. Het betreft een kringgreppelgraf uit de bronstijd aangetroffen en een huisplattegrond uit de ijzertijd, die mogelijk te dateren is op de overgang van vroege naar late ijzertijd. Ook uit de vroege middeleeuwen is een huisplattegrond gevonden met een bijgebouw. Een aantal spiekers zou ook uit die periode kunnen dateren. Ook op deze locatie zijn perceelsgrenzen in de vorm van greppels en grachten uit de nieuwe tijd. Tenslotte is Duitse gevechtssloopgraaf, deel uitmakend van een oefenterrein opgegraven. In het plangebied is ook een fragment van een vuurstenen kling uit de steentijd aangetroffen zonder verdere context.

Synthese

De onderzoeken uitgevoerd in de omgeving geven aan dat in de omgeving van het plangebied sporen van menselijke aanwezigheid uit alle perioden aangetroffen kunnen worden. Onderzoeken in de directe nabijheid wijzen op nederzettingsstructuren uit de vroege tot volle middeleeuwen die met de ontginning van het gebied door de Sint Baafsabdij in verband kunnen worden gebracht. Uit de metaaltijden en Romeinse tijd zijn het enkele losse sporen of sporenconcentraties zonder waarneembare nederzettingscontext. Het kringgreppelgraf uit de Bronstijd kan onderdeel uitmaken van een groter grafveld, maar ook een geïsoleerd fenomeen zijn.

Sporen uit de nieuwe tijd zijn in verband te brengen met de parcelering die ook nu nog in het gebied waarneembaar is. Het gaat om greppels en grachten. Ook sporen van landbouwactiviteiten, zoals ploegsporen en plantgaten van bomen zijn opgetekend. Ook in dit gebied is het tenslotte mogelijk om steentijdvondsten te doen. Over het algemeen en ook hier worden deze alleen als losse vondst gemeld. Een steentijdsite is nog niet gevonden. Alle sporen bevinden zich vrij dicht tot direct onder de bouwvoor, de diepteligging ten opzichte van maaiveld varieert tussen de 30 en 110 cm. Er is nergens sprake van een behouden cultuurlaag, deze is opgenomen in de bouwvoor.

3.5 Besluit

Met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd. Het onderzoek heeft een duidelijk beeld geschetst van de archeologische potentie van het plangebied. Op basis van geologische en historische bronnen en archeologische informatie uit de omgeving wordt duidelijk dat het bodemarchief ter plaatse van het plangebied sporen van bewoning en aanwezigheid van mensen kan bevatten die teruggaan tot de steentijd en metaaltijden. De meeste vondsten uit de omgeving hangen evenwel samen met de ontginningen die van af de vroege middeleeuwen door de Sint Baafsabdij werden ondernomen. Sporen van (vroeg)middeleeuwse erven en huizen, alsmede activiteitszones zijn in de nabijheid van het plangebied opgegraven en ook hier mogelijk aanwezig. Tenslotte is de perceelindeling zoals die van historische kaarten bekend is en die nu ook nog grotendeels bestaat herkenbaar in het bodemarchief in de vorm van sporen van nieuwtijds greppels en grachten. Alle sporen bevinden zich direct onder of relatief dicht onder de bouwvoor in één niveau. Er is geen cultuurlaag behouden, die is opgenomen in de bouwvoor. In de holocene periode hebben zich geen nieuwe afzettingen meer voorgedaan in dit gebied. De ondergrond bestaat uit zandleemgrond. De morfologie van het gebied bestaat uit lage zandige ruggen en depressies met een hoogteverschil van niet meer dan 1 meter. Omdat het archeologisch niveau zo dicht aan het maaiveld ligt is het kwetsbaar voor bodemingrepen. Op de kaart van Ferraris staat ter plaatse van het plangebied een gegraven brede sloot aangeduid. De functie van deze brede sloot is niet bekend/duidelijk.

De beoogde werkzaamheden in het plangebied behelzen de vernieuwing van twee sportvelden met randinfrastructuur en een kantinegebouw met kleedruimtes en de parking en ontsluitingsweg rond de kantine.

Het nieuwe kantinegebouw wordt groter dan het huidige en tevens worden 9 ondergrondse hemelwaterputten naast het gebouw aan gelegd. Hoewel een deel van de funderingen van het huidige kantinegebouw zullen worden hergebruikt, zal er toch door de bouwwerkzaamheden een nieuwe diepe verstoring van ongeveer 600m² (funderingen) plus 70m² (putten) optreden. De aanleg van de nieuwe parking zullen daarbij nog eens een ondiepe grondwerken (max 50cm – mv) over een oppervlakte van een kleine 2000m² optreden.

De twee voetbalvelden zullen opnieuw worden aangelegd, waarbij de bovenlaag zal worden afgegraven en vervolgens een nieuw veld zal worden opgebouwd. Het zuidelijke veld zal bovendien een vijftal meters naar het zuiden worden opgeschoven. Omdat niet bekend is hoe de huidige voetbalvelden zijn aangelegd, is ook niet bekend in hoeverre de ondergrond verstoord is geraakt bij de aanleg. Om te kunnen beoordelen of het vernieuwen van de voetbalvelden een bedreiging van

archeologische vindplaatsen kan betekenen, moet eerst de bodemopbouw ter plaatse van de bestaande voetbalvelden worden gecontroleerd. De afgravingsdiepte is maximaal 50 cm.

Bij de aanleg van de randinfrastructuur (verlichtingsmasten, ballenvangers, nutsleidingen) wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande funderingen, leidingtracé's enzovoort. Waar dat niet mogelijk is zal de ondergrondse aanleg enkel verspreid liggende puntverstoringen of ondiepe sleuven tot gevolg hebben. Daarbij treden derhalve geen noemenswaardige nieuwe bodemverstoringen op.

Te concluderen is dat bij de vernieuwing van de voetbalvelden mogelijk archeologische waarden bedreigd worden over een oppervlakte van bijna 1,5 ha. Om hier zekerheid over te verkrijgen is het noodzakelijk kennis te verkrijgen over de verstoringdiepte die is opgetreden bij de aanleg van de huidige voetbalvelden. Hetzelfde geldt voor de aanleg van de nieuwe parking en ontsluitingsweg. Om met zekerheid uitspraken te kunnen doen over de bodemopbouw en verstoringsgraad moet een kleinschalig landschappelijk booronderzoek uitgevoerd worden ter plaatse van de voetbalvelden en de beoogde parking.

Afgezien van deze mogelijke bedreigingen levert alleen de bouw van het nieuwe kantinegebouw en de hemelwaterputten een zekere bedreiging van mogelijk aanwezige archeologische vindplaatsen op met een oppervlakte van ongeveer 700m². Op deze locatie staat op de kaart van Ferraris een brede sloot aangeduid. De aanleg daarvan kan sporen van voor de nieuwe tijd vernietigd hebben. Aangezien de kaart van Ferraris op perceelsniveau door zijn resolutie slechts een indicatie biedt, kan er echter niet zonder meer vanuit worden gegaan dat de projectie van de sloot onder de kantine accuraat is.

Deze gegevens in acht genomen adviseert ADEDE in eerste instantie door middel van een landschappelijk booronderzoek de bodemopbouw en de mate van verstoring daarvan ter plaatse van de voetbalvelden en beoogde parking te onderzoeken. Afhankelijk van de resultaten van het booronderzoek kan het vervolgens noodzakelijk zijn een proefsleuvenonderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats en de behoudenswaardigheid daarvan vast te stellen. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken wordt ook een uitspraak gedaan over de kans op de aanwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats ter plaatse van de nieuwe kantine. Omdat het plangebied op dit moment in gebruik is, is het op dit moment niet mogelijk het veldonderzoek uit te voeren. Daarom moet het veldonderzoek uitgevoerd worden als uitgesteld traject.

3.6 Besluit breed publiek

Voor de vernieuwing van twee oefenvelden en een kantinegebouw op het sportcomplex van Racing Gent was het verplicht een archeologienota op te stellen om bij te voegen bij de stedenbouwkundige aanvraag. Het archeologisch bureauonderzoek heeft aangetoond dat in de omgeving van het plangebied archeologische vindplaatsen of losse vondsten voorkomen uit alle archeologische perioden. Van de steentijd tot de nieuwste tijd. De vindplaatsen bevinden zich direct onder de bouwvoor en zijn daardoor relatief kwetsbaar voor bodemingrepen. De verstoringen die de plannen op het sportcomplex met zich meebrengen vinden voor het merendeel plaats in zones waar, naar men aanneemt, al eerder graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van het sportcomplex hebben plaatsgevonden. Omdat er geen zekerheid bestaat over de aanlegwijze van de huidige voetbalvelden, kan ook niet met zekerheid gezegd worden dat er bij de nu voorgenomen werkzaamheden geen archeologische waarden worden bedreigd. Daarom is het noodzakelijk een kleinschalig booronderzoek uit te voeren om te kijken hoe diep de bodem verstoord is ter plaatse van de voetbalvelden. Hetzelfde geldt voor de nieuw aan te leggen parking.

De bouw van het nieuwe kantinegebouw dat een stuk groter is dan het bestaande levert zeker een nieuwe bodemverstoring op door het aanleggen van de funderingen en ondergrondse hemelwaterputten. Deze nieuwe verstoring bedraagt een kleine 700m². Op de historische kaart van Ferraris uit 1779 is echter te zien dat zich op deze locatie een brede sloot bevond, waardoor er mogelijk geen oudere archeologische niveaus op die plek aanwezig zijn.

Daarom adviseert ADEDE om als eerste door middel van een booronderzoek de bodemopbouw en de mate van verstoring ter plaatse van de voetbalvelden en beoogde parking te onderzoeken. Afhankelijk van de resultaten van het booronderzoek kan moet misschien een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd worden om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats en de archeologische waarde vast te stellen. Deze onderzoeken worden ook gebruikt om een uitspraak te doen over de kans op aanwezigheid van een behoudenswaardige vindplaats ter plaatse van de nieuwe kantine.

4 Bibliografie

Bogemans, F, 2005. Technisch verslag bij de opmaak van de quartairgeologische kaart van Vlaanderen, Brussel.

De Geyter, G., P. Jacobs, M. De Ceukelaire, W. De Breuck en G. De Moor, 1996. Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 22 Gent, Brussel.

De Moor, G. en D. van de Velde, 1995. Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 14 Lokeren, Brussel.

Derieuw M., en N. Reyns, 2014. Archeologische opgraving Oostakker (Gent) - Wolfputstraat-Gentstraat, Rapporten All-Archeo bvba 157, Bornem.

Desittere M., 1976. Handelingen Gent, p 103-113.

De Smaele B., Coenaerts J., Pieters, H. en L. Tombeur, 2012. "Van de Wolfput tot de Muizel": archeologisch vooronderzoek langs de Wolfputstraat te Oostakker (Gent, Oost-Vlaanderen). Archeo Rapport 17, ADEDE, Gent.

Reyns N., Van Celst, M. & Derieuw, M., 2012. Archeologisch vooronderzoek Oostakker – Wolfputstraat (All-Archeo Rapport 71), Bornem.

Reyns, N., en J. Bruggeman, 2015. Vroeg- tot volmiddeleeuwse erven op de site Muizelstraat/Wolfputstraat in Oostakker (Gent, O.-VI.).in: Mediaevalis 2015.

Van Ranst E, en C. Sys, 2008. Eenduidige legende voor de Digitale Bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

Verhulst A., 1958. De Sint-Baafsabdij te Gent en haar grondbezit (7e-14e eeuw). Bijdrage tot de kennis van de structuur en de uitbating van het grootgrondbezit in Vlaanderen tijdens de middeleeuwen, (Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en schone Kunsten van België), Brussel.

Vermeire, S., De Moor, G., Adams, R., 1999. Quartairgeologische Kaart van België, Vlaams Gewest, Verklarende tekst bij het Kaartblad (22) Gent (1/50.000). Haecon n.v, rapport AKG1741/00089, in opdracht van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Lijst van bezochte websites:

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html

www.geopunt.be

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/157407>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/locatie/161240>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/159819>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/206974>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/211312>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/32168>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/165814>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/211468>

<https://cai.onroenderfgoed.be/locatie/166219>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

5 Lijst van plannen

Plan nr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Onderzoeksgebied op topografische kaart	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0002	Onderzoeksgebied op kadastrale kaart	1:2.000	digitaal	24-10-2016
0003	Onderzoeksgebied op luchtfoto 2012	1:2.000	digitaal	24-10-2016
0004	Verstoorde zones in het plangebied	1:1.000	digitaal	24-10-2016
0005	CAI-meldingen	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0006	Inplantingsplan bestaand	1:2.500	digitaal	24-10-2016
0007	Inplantingsplan nieuwe situatie	1:1.000	digitaal	24-10-2016
0008	Plangebied geprojecteerd op tertiair-geologische kaart	1:50.000	digitaal	24-10-2016
0009	Plangebied geprojecteerd op quartair-geologische profieltypekaart	1:50.000	digitaal	24-10-2016
0010	Plangebied geprojecteerd op quartair-geologische kaart	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0011	Plangebied geprojecteerd op bodemkaart	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0012	Plangebied geprojecteerd op bodemtypekaart	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0013	Plangebied geprojecteerd op potentiële bodemerosiekaart	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0014	Plangebied geprojecteerd op erosiegevoeligheidskaart	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0015	Plangebied geprojecteerd op bodemgebruiksbestand 2001	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0016	Plangebied geprojecteerd op de kaart van Frickx	1:100.000	digitaal	24-10-2016
0017	Plangebied geprojecteerd op de kaart van Ferraris	1:10.000	digitaal	24-10-2016
0018	Plangebied geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0019	Plangebied geprojecteerd op de kaart van Vandermaelen	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0020	Plangebied geprojecteerd op de kaart van Popp	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0021	Plangebied geprojecteerd op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0022	Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto van 1971	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0023	Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto van 1979-1990	1:5.000	digitaal	24-10-2016
0024	Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto van 2009	1:5.000	digitaal	24-10-2016

0025	Plangebied geprojecteerd op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II	1:50.000	digitaal	24-10-2016
0026	Verstoringsdieptes bij voorgenomen werkzaamheden	1:2.500	digitaal	24-10-2016
0027	Digitaal Hoogtemodel ter plaatse van het plangebied met hoogtelijnen	1:2.500	digitaal	24-10-2016

6 Lijst van figuren

Figuur 1. CAI-meldingen rond het plangebied.	- 9 -
Figuur 2. Inplantingsplan bestaande toestand.....	- 10 -
Figuur 3. Verstoringsdieptes voorgenomen werken.....	- 12 -
Figuur 4. Funderingsplan nieuw kantinegebouw. © 31development	- 14 -
Figuur 5. Snede nieuw kantinegebouw ter hoogte van dorpelbad. ©31development	- 15 -
Figuur 6. Snede nieuw kantinegebouw ter hoogte van liftschacht. ©31development.....	- 15 -
Figuur 7. Plangebied geprojecteerd op Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen.	- 19 -
Figuur 8. Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen met lijnen hoogteprofielen.....	- 19 -
Figuur 9. Hoogteprofiel Noord-Zuid	- 20 -
Figuur 10. Hoogteprofiel West-Oost	- 20 -
Figuur 11. Plangebied geprojecteerd op de tertiair geologische kaart.....	- 21 -
Figuur 12. Plangebied geprojecteerd op de quartair geologische profieltypekaart.	- 22 -
Figuur 13. Plangebied geprojecteerd op de quartair geologische kaart.	- 23 -
Figuur 14. Plangebied geprojecteerd op de bodemkaart.	- 24 -
Figuur 15. Plangebied geprojecteerd op de bodemtypekaart.	- 24 -
Figuur 16. Plangebied geprojecteerd op de potentiële bodemerosiekaart.....	- 25 -
Figuur 17. Plangebied geprojecteerd op de erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten.-	- 26 -
-	
Figuur 18. Plangebied geprojecteerd op de kaart van het bodemgebruiksbestand 2001.....	- 27 -
Figuur 19. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Frickx.....	- 30 -
Figuur 20. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Ferraris.	- 31 -
Figuur 21. Plangebied geprojecteerd op de Atlas der Buurtwegen.	- 32 -
Figuur 22. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Vandermaelen.	- 33 -
Figuur 23. Plangebied geprojecteerd op de kaart van Popp.....	- 34 -
Figuur 24. Plangebied geprojecteerd op de kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw.....	- 35 -
Figuur 25. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 1971.	- 36 -
Figuur 26. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 1979-1990.	- 36 -
Figuur 27. Plangebied geprojecteerd op de luchtfoto 2009.	- 37 -
Figuur 28. CAI-meldingen rond het plangebied.	- 38 -